

www.musavat.com

MUSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18 oktyabr 2023-cü il Çərşənbə № 187 (8323) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Sülh sazişinə nüvə silahı olan ölkə qarantiya dura bilər" iddiası

Ekspert: "5 ölkə Ukraynaya hərbi müdaxilənin qarşısını almağa zəmanət vermişdi, amma..."

yazısı səh.8-də

"Axı biz ermənilərə nə etmişdik?!" - Prezident

yazısı səh.7-də

"AXC dövründə anklavlar olmayıb" - yeni bəhanə

yazısı səh.6-də

Azərbaycana qarşı "fake news"lar hücumu

yazısı səh.9-də

Ölkəmizdə referendum keçiriləcəyi xəbəri ciddiləşir

yazısı səh.6-də

Naxçıvanın büdcəsi 100 milyondan çox kəsildi

yazısı səh.10-də

Düşmənlərin yeni həmləsi: Bakının Avropa Şurasında mandatını dayandırmaq

yazısı səh.11-də

Başlıbel qətləmi Almaniyada anıldı

yazısı səh.12-də

Ermənilər bu vaxtdək evlərinə qayıtmasa - şərtlər...

yazısı səh.13-də

Sankt-Peterburqdakı icmamız yayılan videoları pislədi

yazısı səh.9-də

Paşinyanla "mühacir qarabağlılar" arasında pul qovğası

yazısı səh.4-də

MEŞƏLİ QATİLİNİN MÜHAKİMƏSİ - ŞAHİDLƏRDƏN QANDONDURAN İFADƏLƏR

Onlarla insanı öldürməkdə təqsirləndirilən Vaqif Xaçatryan özünü günahsız sayır - erməni həyasızlığı

yazısı səh.12-də

Bakıda böyük söküntü anonsu - eymaklərlərinin oyunu, yoxsa...

Paytaxtın mərkəzi hissəsində istismar müddəti başa çatmış binaların sökülməsi gündəmə gəldikdən sonra ev alanların sayı artır

yazısı səh.10-də

Dostları Cahangir Hacıyevə qarşı: həbsdəki sabiq bankir məhkəmədə nə deyəcək?

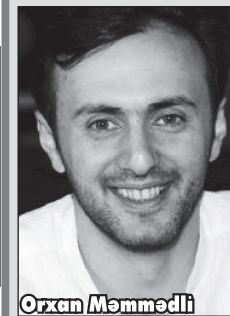
yazısı səh.3-də

Sərdar Səfərov

Xankəndidə komendantura: hansı səlahiyyətlər verilib, görev nə?

yazısı səh.5-də

Orxan Məmmədli

Jurnalistin həyat yoldaşı bu səbəbdən intihar edib

yazısı səh.3-də

Xaricilərin Azərbaycanda ov etməsi qadağan olunacaq?

“Bəzi ölkələrdən Azərbaycana gəlib burada nadir heyvan ovçuluğu ilə məşğul olanların sayı artıb. Bununla bağlı şikayətlər var. Bu məsələdə ciddi qayda yaratmaq lazımdır”. Bunu deputat Sabir Rüstəmxanlı deyib.

“Bir dəfə ov mövsümündə Qızılağac qoruğuna getmişdim, elə bildim orada müharibə gedir. Səhərdən-axşama atışma idi. Ora bir də quş gələr? Orada çox az quş qalıb”, - deyə deputat bildirib.

O qeyd edib ki, Azərbaycan təbiəti heyvan və quşlarla o qədər də zəngin deyil: “Həmçinin nadir heyvanların kökünün kəsilməsinə yol vermək olmaz. Xaricdən gələnlərin Azərbaycanda ov etməsinə qadağa qoymaq lazımdır”.

Azərbaycan-Türkiyə birgə təlimi keçiriləcək

Azərbaycanda keçiriləcək Türkiyə Respublikasının yaranmasının 100-cü ildönümünə həsr olunmuş birgə taktiki təlimə cəlb edilən qardaş ölkənin silahlı qüvvələrinin bir qrup hərbi qulluqçusu və aviasiya vasitələri ölkəmizdədir.

Bu barədə Müdafiə Nazirliyindən məlumat verilib. Qeyd edək ki, birgə taktiki təlimin 23-25 oktyabr tarixlərində Bakı şəhəri, Naxçıvan Muxtar Respublikası və azad edilmiş ərazilərimiz də daxil olmaqla, bir neçə istiqamətdə keçirilməsi planlaşdırılır.

Tural Gəncəliyev

Deputatdan onun çıxışına lağ edənlərə cavab

“Məlumdur ki, cənab Prezident İlham Əliyev Xankəndi, Xocalı və digər ərazilərdə şanlı bayrağımızı ucaltdı. Bu çox önəmli bir hadisə idi. Hər kəsi səmimi qəlbədən təbrik edirəm”.

Bu sözləri Milli Məclisin son plenar iclasında deputat Tural Gəncəliyev deyib.

O qeyd edib ki, 20 il öncə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan prezidenti seçilərkən verdiyi sözü tutdu. “Cənab İlham Əliyev ata vəsiyyətini həyata keçirən lider kimi xalqımızın tarixinə düşdü. Biz buna heç vaxt tərəddüd etmədik. Sosial şəbəkələrdə çıxışlarımızda da qeyd edirdik ki, Xankəndi və Xocalıya geri döncəyik. Bəziləri bu sözlərə görə bizim çıxışlarımıza lağ edirdilər. İndi o insanlara salamlarımı çatdırıram. Biz bir anlıq belə liderimizə tərəddüd etmədik”, - deyə deputat bildirib.

O qeyd edib ki, Xankəndidə şanlı bayrağın qaldırılması iki mühüm hadisə ili üst-üstə düşdü. “Birincisi Ulu öndərin anadan olmasının 100 illiyi ilə bağlıdır. İkincisi isə Qarabağda süni Qarabağ bölgəsi yaradaraq Xankəndinin adının süni şəkildə dəyişdirilməsi ilə bağlıdır. Cənab Prezident bu qara qüvvələrə öz yerini göstərdi. Xankəndinin millət vəkili olaraq çox qürur duyuram”, - deyə deputat əlavə edib.

ABŞ və İsrail İrəni vura bilər?

“ABŞ və digər Qərb ölkələri Yaxın Şərq münaqişəsini İrana qarşı yönəldirlər”.

Bakupost.az RT-yə istinadla xəbər verir ki, bunu Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko deyib.

“Yaxın Şərq böhranı imkan verir ki, bizə dost olmayan ölkələr - ABŞ və Qərb bu münaqişənin nizəsini İrana yönəlsinlər”, - deyə BELTA agentliyi Lukaşenkodan sitatə gətirib.

Lukaşenko vurğulayıb ki, Belarus və İran bu təzyiqlərə qarşı çıxmaq üçün bir-biri ilə daha sıx işləməli və əməkdaşlığı davam etdirməlidir.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının İsrailə İran arasında müharibə olacağı təqdirdə Amerika ordusunun müdaxiləsinə icazə verən qanun layihəsinin hazırladığı açıqlanmışdı.

Son bir həftədə on nəfər koronavirusdan ölüb

Azərbaycanda son 1 həftə ərzində (09-15 oktyabr) koronavirus (COVID-19) infeksiyasına yoluxanların və peyvənd olunanların sayı açıqlanıb.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan verilən məlumata görə, həmin müddətdə infeksiyaya 249 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb.

COVID-19-a yoluxan 362 nəfər sağalıb. Həftə ərzində ölüm sayı 10 nəfərdir.

İndiyədək ölkədə ümumilikdə 833 799 nəfərin xəstəliyə yoluxması faktı müəyyən edilib, onlardan 823 205 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, hazırda 247 aktiv xəstə var. Bu günə qədər 10 347 nəfər vəfat edib.

Məlumata görə, son həftə

ərzində yeni yoluxma hallarının müəyyənəşdirilməsi ilə əlaqədar 4 007, bu günə qədər isə ümumilikdə 7 696 360 test icra olunub.

Eyni zamanda ölkədə son həftə ərzində vaksın vurulmayıb.

Azərbaycanda bu günə qədər vurulan vaksinlərin ümumi sayı isə 13 969 897 olub.

Ermənistandakı əsirlərimizdən nə xəbər var

“BQXK-nın hazırda Ermənistanda müntəzəm olaraq baş çəkdiyi iki Azərbaycan vətəndaşı var”.

Bu barədə Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin Azərbaycan nümayəndəliyinin sözcüsü İlahə Hüseynova mətbuata açıqlamasında qeyd edib.

“Onlara mütəmadi olaraq baş çəkilir. Əsirlərin vəziyyətləri ilə bağlı məlumat ictimaiyyətə açıqlanmır, amma ailələrinə bildirilir. Onlarla əlaqənin yaradılması təmin olunur. Sonuncu dəfə Ermənistandakı azərbaycanlı əsirlərə sentyabrda baş çəkilib”, - deyə o bildirib.

İrəvanda Seyran Ohanyana məhkəmə qurulub

İrəvanda sabiq müdafiə naziri, parlamentdəki “Hayastan” fraksiyasının rəhbəri Seyran Ohanyanın qanunsuz əmlakının müsadirəsi ilə bağlı məhkəmə iclası keçirilib.

Ermənistan prokurorluğunun iddiasına görə, Ohanyan və ona yaxın olan şəxslərin xeyrinə “Lexus” markalı avtomobil, İrəvanın mərkəzində 2 daşınmaz əmlak, Vaaqn rayonunda fərdi yaşayış evi, Sevan sahilindəki bağ evi və digər daşınmaz əmlaklar müsadirə edilməlidir.

Ohanyan isə bildirib ki, prokurorluğun iddiasında qeyd edilən əmlak onun deyil.

Xatırladaq ki, mayın 30-da məlum olub ki, İrəvanın birinci instansiyasının ümumi yurisdiksiya məhkəməsi “Hayastan” fraksiyasının rəhbəri Seyran Ohanyanın qeyri-qanuni mənşəli əmlakından bəhs edən iddianı qəbul edib.

Baş Prokurorluğun Qanunsuz əldə edilmiş əmlakın müsadirəsi üzrə İdarəsi Ohanyan və ona bağlı olan 3 şəxsədən Ermənistan Respublikasının xeyrinə 1 milyon 92 milyon 538 min 513 dramın müsadirə edilməsi tələbini məhkəməyə təqdim edib.

9 min əhali yaşayan ərazi Sumqayıta verildi

Binəqədi və Abşeron rayonlarının bəzi əraziləri Sumqayıtın inzibati ərazisinə verilib.

Bu Milli Məclisin oktyabrın 17-də keçirilən plenar iclasında müzakirəyə çıxarılan “Bakı şəhəri Binəqədi rayonunun, Sumqayıt şəhərinin və Abşeron rayonunun sərhədlərinin müəyyənəşdirilməsi haqqında” qanun layihəsində əksini tapıb.

Layihədə qeyd edilib ki, Binəqədi qəsəbəsinin ərazisindən 1213 ha torpaq sahəsi, Abşeron rayonunun inzibati ərazisində yerləşən 375 ha və 2223,67 ha torpaq sahəsi Sumqayıt şəhərinin inzibati ərazisinə verilir.

Deputat Siyavuş Novruzov qeyd edib ki, bu gün o ərazidə 9 min əhali yaşayır: “Onların bütün sosial təminatı, kommunal, hüquq-mühafizə orqanları, səsvərmələri və s. bütün məsələləri Sumqayıtda olur. Amma xəritədə o ərazilər Binəqədi və Abşeron ərazisi kimi göstərilir. Məhz buna görə Prezident İlham Əliyev tərəfindən xəritələrin dəqiqləşdirilməsi ilə bağlı təşəbbüs irəli sürüldü”.

Mərkəzi Bankın səlahiyyəti artırılır

Mərkəzi Bankın səlahiyyəti artırılır. Bu, Milli Məclisin oktyabrın 17-də keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan “Mərkəzi Bank haqqında” Qanuna təklif olunan dəyişiklikdə əksini tapıb. Layihəyə əsasən, Mərkəzi Bank maliyyə bazarlarının fəaliyyətinin sabitliyi və dayanıqlılığını təmin etmək məqsədilə digər maliyyə bazarı iştirakçıları kimi, ödəniş təşkilatları, elektron pul təşkilatları, ödəniş sistemləri operatorlarının da fəaliyyətinin lisenziyalasdırılmasını, tənzimlənməsini və fəaliyyətləri üzərində nəzarəti həyata keçirəcəkdir.

Layihə səsvərməyə çıxarılarq birinci oxunuşda qəbul edilib.

Külli miqdarda mənimsemədə təqsirləndirilən Dünyamin Xəlilov və Azad Cavadovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başlayıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Əli Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə bildirilib ki, “Aqrarkredit” ASC məhkəmədə mülki iddia qaldırıb. ASC dəymiş ziyanı görə Dünyamin Xəlilovdan 17 milyon 735 min manat kompensasiya tələb edir.

Dostları Cahangir Hacıyevə qarşı: həbsdəki sabiq bankir məhkəmədə nə deyəcək?

Sabiq deputat Dünyamin Xəlilov və Azad Cavadov əsas məsuliyyəti Beynəlxalq Bankın keçmiş sədrinə “yükləyir” - bəs o...

Məhkəmə “Aqrarkredit” ASC-ni mülki iddiaçı kimi tanıyıb və iddia iş materiallarına əlavə edilib. İttihama görə, Dünyamin Xəlilov müxtəlif illərdə Azərbaycan Beynəlxalq Bankının keçmiş prezidenti Cahangir Hacıyev və Azad Cəfərovla birləşərək bankın vəsatətlərini mənimsəyib. Onlar banklarda kreditlərin verilməsi adı ilə müxtəlif məbləğlərdə pulları mənimsəyiblər. Həmin şəxslər müxtəlif vaxtlarda müştəkkil dəstə yaradaraq Beynəlxalq Banka külli miqdarda ziyan vurub. C.Hacıyev və A.Cəfərovdan 9 nəfərin adına kredit rəsmiləşdirərək 5 milyon manat kredit götürüb.

Ümumilikdə müştəkkil dəstə Azərbaycan Beynəlxalq Bankına 6 milyon 603 min manat ziyan vurmaqda təqsirləndirilir. Bundan başqa, A.Cavadov C.Hacıyevlə yaxın dostluğundan istifadə edərək 1 milyon 603 min 727 manatı mənimsəyib.

Dünyamin Xəlilovla Azad Cavadov Beynəlxalq Bankın keçmiş rəhbəri, 2015-ci ildən həbsdə olan Cahangir Hacıyevlə dost olublar. Onların heç biri ittiham üzrə özünü suçlu saymır və bildirirlər ki, Beynəlxalq Bankdan götürülən kreditlər müxtəlif layihələrin icrasına, müəssisələrin yaradılmasına yönəldirilib. Onların hər ikisi daha öncəki məhkəmələrində də Beynəlxalq Bank işi üzrə bənzər ittihamlarla mühakimə edilib. İddia olunurdu ki, Cahangir Hacıyev dostları ilə əlbir olaraq onların tabeliyindəki işçilərin adına kreditlər ayırıb və həmin pullar mənimsənilib. Cahangir Ha-

ciyev də 2015-ci ildən bu yana iki dəfə mühakimə olunub. Birinci dəfə onunla birlikdə məhkəmə qarşısına çıxarılanlar arasında Azad Cavadov da olub. Həmin məhkəmənin sonunda Cahangir Hacıyevə 15 il, Azad Cavadova 10 il 6 ay həbs cəzası kəsilib. 2019-cu ildə ikinci dəfə Dünyamin Xəlilovla mühakimə olunan keçmiş bankirin cəza müd-

hangir Hacıyevə qarşı əvvəlki ittihamlarda elə də böyük rəqəmlər vardı ki, onunla əlbirlikdə ittiham olunanlara qarşı irəli sürülən mülki iddiadakı rəqəmlərə təəccüblənmədim. Ehtimalım belədir ki, yəni ittihamlar da ola bilər. Qanunsuz kreditlərə görə azı 200 nəfər məhkəmə qarşısına çıxarılmalıdır”.

Əkrəm Həsənov həmçinin qeyd edib ki, kimlərsə

götürüləcək. Mən adam tapmalı idim. Cahangir Hacıyev zəng etdi ki, narahat olma, krediti özümüz ödəyəcəyik. Rauf Şahbazovla birgə getdik banka, kredit üçün blank doldurub çıxdıq. Kredit üçün ayrılan pul bankın kassasında qaldı. 2015-ci ildə xəbərim oldu ki, kredit ödənməyib. İş üzrə zərərçəkmiş şəxslərdən, sadəcə, Rauf Şahbazovu tanıyıram”.

dəti 16 il 3 aya yüksəldildi. Sabiq deputatın özü ilk dəfə 13 il həbs cəzası almışdı. İkinci dəfə cəzası 14 il 6 aya qaldırılmışdı.

Məhkəmənin son iclasından əvvəl “Yeni Müsavat” yazmışdı ki, dostları özlərini suçlu bilmirlərsə, demək, əsas məsuliyyəti də banka rəhbərlik etmiş Cahangir Hacıyevə “yükləmək istəyirlər”. Cahangir Hacıyevin həbsdən əfv və ya amnistiya ilə çıxmaq şansı sıfırın altındadır. Şübhəsiz ki, məhkəmə başlayanda Cahangir Hacıyevin dindirilməsi vacib olacaq.

Ona bu məhkəmədən sonra yeni cinayət işi də açıla bilər ki, bununla da sabiq bankirə ən yüksək cəza müddəti - 20 il verilə bilər. Bu isə elə “ömürlük həbs” kimidir...

Hüquqşünas Əkrəm Həsənov “Yeni Müsavat”a deyib ki, Beynəlxalq Bankdan milyardlarla manat oğurlanıb və bu pullar qaytarılmayıncə, kimlərsə həbsdən qurtulması mümkün deyil: “Azərbaycan Beynəlxalq Bankında dövlətin itkiləri 10 milyardlarla hesablanan itkilərdir. Ca-

deyə bilər ki, həmin kreditlər verilirən Cahangir Hacıyevi sənədlərə imza atmağa məcbur ediblər: “Amma bu məqam onu məsuliyyətdən azad etmir. Bu gün keçirilən məhkəməyə gəlin-cə, Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 55-ci maddəsinə əsasən, ən uzun cəza müddəti 20 ildir. Bundan başqa, ömürlük cəza da təyin oluna bilər. Dünyamin Xəlilov və Azad Cavadovun cinayət işi üzrə məhkəmədə Cahangir Hacıyevin əleyhinə ifadələr verilərsə və yeni ittihamlar olsa, cəzası maksimum həddə, 20 ilə qədər artırıla bilər”.

Son məhkəmə iclasda təqsirləndirilən şəxslərin ifadələri “Yeni Müsavat”ın yazdıqlarını təsdiqləyib.

Belə ki, ifadə verən Azad Cavadov onun, sadəcə, 55 min manat kreditdən xəbəri olduğunu bildirib: “2010-cu ildə işimdən ayrılmışam. İşlədiyim yer Beynəlxalq Bankın tərkibində idi. Mən çıxandan sonra işlədiyim şirkət bankdan ayrıldı. Bir gün bankdan zəng etdilər ki, müəyyən layihələrin həyata keçirilməsi məqsədilə kredit

Daha sonra sabiq deputat Dünyamin Xəlilov ifadə verib. O, ifadəsində bildirib ki, bankda ayrı-ayrı adamların adına kreditlər rəsmiləşdirilib: “Bankda ayrı-ayrı fiziki şəxslərin adına müəyyən layihələrin icrası adına kreditlər rəsmiləşdirilirdi. 2007-2012-ci illərdə Kamal Abbasov və başqa adamlar kredit götürmüşdü. Kamal Abbasov Cahangir Hacıyevin dostu idi. 2-3 layihənin rəhbəri idi. Sonradan mənə dedi ki, kreditləri ödəyə bilmirəm. Cahangir ilə danışdım, dedi həll edəcəyik. Ümumilikdə 3 fiziki şəxsin adına kredit götürülməsi üçün Cahangir Hacıyev zəng edib xahiş etdi. Amma pul bankın kassasında qalıb. Hansısa layihələrin icrası üçün istifadə edildiyini dedilər”.

Daha sonra məhkəmə bu işdə şahid qismində qeyd olunan “Azərbaycan Beynəlxalq Bankı” ASC-nin həbsdə olan sabiq sədri Cahangir Hacıyevin prosesdə dindirilməsinə qərar verib.

Proses noyabrın 13-də davam etdiriləcək.

Q Orxan ƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

Rüşvətə görə tutulan sabiq məmurlar Ali Məhkəməyə müraciət etdi

Sabirabadın rüşvət almaqda ittiham olunan sabiq baş memarı Müşfiq Qasımov və FHN-in Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyinin Dövlət Əhəmiyyətli Obyektlər üzrə Dövlət Tikinti Müfəttişliyinin baş məsləhətçisi Eldar Quliyevin barəsindəki hökmdən kasasiya şikayəti verilib.

Pravda.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, şikayət Ali Məhkəmənin hakimi İlkin Rəcəbovun sədrliyi ilə araşdırılacaq. Məhkəmənin ilkin hazırlıq iclası oktyabrın 19-na təyin edilib.

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Müşfiq Qasımov 8 il 6 ay, Eldar Quliyev isə 5 il 6 ay azadlıqdan məhrum edilib.

Qeyd: Təqsirləndirilən şəxslər ötən il Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi tərəfindən həbs olunublar. İttihama deyilir ki, Müşfiq Qasımovun FHN-in Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyinin Dövlət Əhəmiyyətli Obyektlər üzrə Dövlət Tikinti Müfəttişliyinin baş məsləhətçisi Quliyev Eldar Musa oğlu və digər şəxslərlə qabaqcadan əlbir olaraq Sabirabad rayonu ərazisində yerləşən qeyri-yaşayış obyektində tikinti işlərinin aparılmasına icazə verilməsi, bunun üçün zəruri olan memar rəyi və digər aktların verilməsinə köməklik göstərilməsi üçün onlara müraciət etmiş vətəndaşdan külli miqdarda rüşvət almalarına əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Müşfiq Qasımov və Eldar Quliyevə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 311.3.1 və 311.3.3-cü (rüşvət alma-qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən külli miqdarda törədildikdə) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb.

Jurnalistin həyat yoldaşı bu səbəbdən intihar edib

Jurnalist Türkan Məmmədlinin həyat yoldaşı, iş adamı Orxan Məmmədlinin intiharı ilə bağlı bəzi məqamlar bəlli olub. Oxu.Az-ın əldə etdiyi məlumata görə, Orxan Məmmədlinin borc səbəbindən intihar etdiyi iddia olunur. Belə ki, o, intihar etməmişdən öncə məktub yazıb. Məktubda kimə nə qədər borcu olduğunu qeyd edib.

“Haqqınızı halal edin, mən bu dünyadan gedirəm. Ölümümə heç kəsi günahlandırmayın”, - məktubda qeyd olunub.

Əldə etdiyimiz məlumata görə, son vaxtlar daha çox ofisdə vaxt keçirir, evə getmirmiş. Dünyəni heç bir işçisi işə getməyib. O.Məmmədli özünü ofisdə asıb.

Qeyd edək, mərhum Orxan Məmmədli Su İstehlakçıları Birliyinin sədri Dövlətxan Məmmədovun oğludur. Mərhumun iki azyaşlı övladı var.

Jurnalist Ülviyyə Alovlu bir neçə il öncə dünyasını dəyişən məşhur ginekoloq Səbinə Mirzəyevanın ölümü ilə bağlı şok iddia irəli sürüb.

Tribunainfo.az xəbər verir ki, jurnalist iddia edib ki, ginekoloqun ölümünə səbəb şou yazarı Türkan Məmmədli və onun intihar edən həyat yoldaşı olub.

“Deyirlər, bir cütlük rəhmətlik ginekoloqu uzun müddət şantaj edirmiş. Cavan doktorun əsəbdən təzyiqi yüksəlmiş, qan beyninə sızmışdı. Deyirlər, həyatda hər şey bu-məranq imiş...”, - deyə jurnalist yazıb.

Qarabağ separatçılarının Ermənistanı qaçmış "rəhbəri" Samvel Şahramanyanın İrəvanda "mühacir hökumət" yaratmaq istədiyi haqda ziddiyyətli məlumatlar yayılmaqdadır. Ermənistan mediası Şahramanyanın artıq mövcud olmayan qondarma "artsax"-ın İrəvanda nümayəndəliyində başının dəstəsi ilə müzakirələr keçirdiyini yazır.

İddia olunur ki, guya Şahramanyan iki məsələni prioritet elan edib və bununla bağlı "tapşırıqlar" verib. Bunlardan biri qandallanaraq, Bakıya gətirilən separatçı cinayətkarların azad edilməsi, digəri Qarabağdan Ermənistanı qayıdan ermənilərin problemlərinin həll edilməsidir. "Qarabağın Ermənistandakı nümayəndəliyində çox mühüm toplantılar keçirilir". "Yeni Müsavat" bildirir ki, bunu Ermənistanın **"Respublika Namine" Partiyasının lideri Arman Babacanyan** deyərək baş verənləri təsdiqləyib. Babacanyanın sözlərinə görə, Qarabağdan Ermənistanı qayıdan, "Samvel Şahramanyanı seçən və mahiyyətə Qarabağın mövcudluğuna son qoyan hadisələrin təşəbbüskarı olan 22 xain deputat" Ermənistanı mühacirətdə olan "Qarabağ hökuməti" yaratmaq qərarına gəlib. "Bu, çox

Paşinyanla "mühacir qarabağlılar" arasında pul qovğası - xaricdən verilən milyonlar...

Xunta rejiminin tör-töküntüləri hakimiyyətə qarşı Qarabağdan köçmüş ermənilərlə birlikdə təzyiq kampaniyası qurur, onlara ayrılmış milyonlar uğrunda mübarizə aparır

mənəilərin hələ də qulpundan yapışdığı "artsax"-ın informasiya qərgahı" çıxış edib. "Samvel Şahramanyanın İrəvanda keçirilən geniş tərkibli iclasda guya "artsax"-ın ermənisizləşdirilməsi ilə bağlı konkret siyasi qiymətlər verdiyi barədə bəzi KİV-lər tərəfindən bu yaxınlarda yayılan məlumatlar həqiqətə uyğun deyil. Görüşün əsas məqsədi Qarabağdan köçənlərin sosial problemlərinin, əsasən onların ilkin məişət ehtiyaclarının təmin edilməsi və tələblərin operativ şəkildə tədris prosesinə cəlb edilməsi məsələsinin həllinə səylərin yönəldilməsi olub", - deyə "bəyanatda" qeyd olunub.

Əgər Şahramanyan İrəvana gedən kimi bu cür sar-

nın ifadələri əsasında cinayət işi açılıb. Məlumatla görə, iş Ermənistan Cinayət Məcəlləsinin iki maddəsi ilə - 550-ci (hərbi vəziyyət, müharibə və ya döyüş zamanı komandir və ya vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifələrini yerinə yetirməmə və ya lazımcı yerinə yetirməmə), habelə 545-ci (təslim olma və ya hərbi xidmətdən imtina etmə) başlanıb. Bundan əvvəl Babayanın Ermənistan mediasına verdiyi açıqlamalar ciddi müzakirə və hiddətə səbəb olub. Ermənistanı qaçan xunta rejiminin tör-töküntüləri "təşkilatlanmaqla" Paşinyana qarşı Qarabağdan köçmüş ermənilərdən ibarət təzyiq kampaniyası qurmağa çalışırlar. Üstəlik,

hakimiyyətə vermək, yaxud şərik olmaq istəməirlər. Ona görə də hələ bir müddət yığılacaqlar, Şahramanyan kimi-lər çıxışlar edəcək, heç bir nəticəsi isə olmayacaq. Ümumiyyətlə, mənim proqnozumdur ki, Ermənistanı köçənlərin əksəriyyəti çamadan ovcındadır. Yeni onların bir qismi Rusiyaya, bir hissəsi Avropaya getmək fikrindədir. Hətta inanıram ki, Qarabağdan getmiş ermənilərin yarısı mühacirət edəcək".

Professor hesab edir ki, cinayətkar rejimin İrəvanda toplaşması, təşkilatlanması ilə ayrılan maliyyəni realizasiya edəcəklər: "Artıq nə müstəqillik ideyası var, nə də gündəlikdədir. Onların "ikinci erməni dövləti" arzusu gorbəgər olub. Bundan sonra başlarının "milçəyini qovmaq"la məşğul olacaqlar. Təbii ki, bu proseslər Ermənistan hakimiyyəti ilə həmin qüvvələrin öz daxili məsələləridir. Bizim tələbimiz xunta rejiminin ləğvi, qanunsuz hərbi birləşmələrin tərk-silah olunması və Qarabağdan rədd olub getmələri idi. Buna da nail olduq və bayrağımız Xankəndidə, Xocalıda dalğalanır. Erməni separatçıları indi hansı platformada "Dağlıq Qarabağ" ifadəsini işlətsələr belə, heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Dünya beynəlxalq hüquqa əsaslanan addımlarımızla hesablaşsın. Azərbaycan ərazisində bu canilərin uzun müddət mövcudluğuna dözməyəcədik. Qarabağdan köçən ermənilərə gəlincə, seçimi özləri edib. Biz onların qalmasını istəmişik, qanunlarımızla təbə olub yaşamağa dəvət etmişik, əgər könüllü surətdə köçüblərsə, bizim günahımız deyil".

Təcridxanada saxlanılan separatçılarla bağlı açıqlama

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi lokal antiterror tədbirlərindən sonra saxlanılan ermənilərlə görüşmələri məsələsinə aydınlıq gətirib. Bu barədə BQXK-nın Bakı nümayəndəliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova açıqlama verib. O qeyd edib ki, bununla bağlı əlaqədar qurumlarla danışıqlar aparılır.

Xatırladaq ki, Qarabağda millətçi "Daşnaksütyun" partiyasının lideri, separatçıların keçmiş qondarma "parlament sədri" David İşxanyan, separatçıların keçmiş "prezidenti" Araik Arutunyan, Ruben Vardanyan, Davit Manukyan, Qarabağdakı keçmiş qondarma rejimin "xarici işlər naziri" David Babayan, Bako Saakyan, Lyova Mnatsakanyan, Arkadi Qukasyan Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti tərəfindən saxlanılaraq Bakıya gətirilib.

Qaçqınların 63 faizi qayıtmaq istəyir

Müharibə səbəbindən ölkəsini tərk edən ukraynalıların 18%-i xaricdə qalmaq istəyir. "Deutsche Welle" xəbər verir ki, bu rəqəm "Gradus Research"-ün keçirdiyi sorğunun nəticələrində əks olunub. Araşdırmaya görə, köçdüyü yerdə qalmaq istəyən Ukrayna vətəndaşlarının sayında 10% artım müşahidə olunub. Belə ki, rəqəm il ərzində 8%-dən 18%-ə yüksəlib.

Evə qayıtmaq istəyənlərin sayı isə bir qədər azalıb. Müvafiq göstərici 67%-dən 63%-ə enib. Geri qayıtmaq istəyənlərin 39%-i bunu 2024-cü ilin sonuna qədər etməyi planlaşdırır, 36%-i isə vaxtla bağlı qərar verməkdə çətinlik çəkir.

Xatırladaq ki, ötən ilin 24 fevralında Rusiyanın Ukraynaya hücumu nəticəsində başlayan müharibə davam edir. Rusiya Ukraynanın Xerson və Zaporijje vilayətlərini, habelə qondarma "Donetsk XR" və "Luqansk XR" separatçı qurumlarını birtərəfli qaydada ilhak etdiyini açıqlayıb.

Beynəlxalq hüquq üzrə professor Fərhad Mehdiyev isə hesab edir ki, onların "konstitusiyasında" Şahramanyanın "fərman"-ını ləğv etmə proseduru ola bilər, lakin əhəmiyyəti yoxdur: "Çünki separatçı-terrorçu rejim də qanunsuz idi, onun bütün "strukturları" da, "konstitusiyası" da. Bu baxımdan, bütün bu "fərman" və yaxud onu "ləğv etmə" cəhdlərinin heç bir hüquqi əsası yoxdur. Bütün dünyada mühacir hökumətlərin yaranması və tanınması legitim hökumətlərə aiddir. Mə-

sələ, 1920-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti işğal edilmişdi və o hökumətin üzvləri xaricdə mühacir hökuməti yarada bilirdilər. Çünki AXC-ni onlarla dövlət tanımışdı. Bu qanunsuz xuntanı, qondarma qurumu, separatçı-terrorçuları isə Ermənistan da daxil olmaqla, heç bir ölkə tanımamışdı. Belə olan halda onların hər hansı "mühacir hökumət" qurma cəhdləri beynəlxalq hüquqa görə mümkün deyil".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

ciddi təhlükələr ehtiva edir. Bu, Azərbaycan üçün Ermənistanı doğru eskalasiyaya qanuni əsas ola bilər. Müəyyən hüquqi prosesləri başa vurduqdan sonra dövlət xaini olması məsələsini hüquqi cəhətdən sübut etmək üçün mən şəxsən Samvel Şahramanyana qarşı prokurorluğa ərizə verməyə hazırlaşacağam".

Partiya sədri deyib ki, 10 noyabr sənədində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılması müddəası ruslar və azərbaycanlılarla razılaşdırılaraq, bəyanatın mətnində aydın şəkildə yer alıb. "Ermənistanı bu qədər problem yaradacaq, onun daxilində atəş yaradacaq məqamı özündə ehtiva edə biləcək bu cür siyasi məsuliyyətli bəyanatın müəllifləri İrəvanda belə avantüraya girməkdə çətinlik çəkmirlər". Samvel Şahramanyan İrəvanda baş tutan iclasda "siyasi şərh" verməyib. Belə bir bəyanatla isə er-

saq işlərə baş qoşubsa, aydındır ki, bu cəhdlərin praktiki olaraq nəticə verməyəcək, lakin bölgəyə sülhün gəlməsi üçün erməni separatizminin, ümumiyyətlə, sıradan çıxarılması vacibdir. Belə görünür ki, bunu Ermənistan hakimiyyəti başa düşür. Samvel Şahramanyanın sözügedən "məsləhətləşmələri" Paşinyan hakimiyyətini qəzəbləndirib. Nəticədə vaxtilə Qarabağda "vəzifə" tutanların məaşaqlarını verməmək qərarına gəlinib. Ermənistan hakimiyyəti separatçılara sentyabrın məaşaqlarını verməyib və bundan sonra da verməyəcəyini qətləşdirib.

Təsədüfi deyil ki, Ermənistanın rəsmi KİV-lərində qondarma "artsax"-ın "liderləri" haqqında ittihamlar tirajlanmağa başlayıb. Bu məlumatlarda onların büdcəni taladıqları bildirilir. Ermənistan Baş Prokurorluğu isə separatçıların keçmiş "müdafie naziri" Samvel Babaya-

Qarabağdan köçən ermənilərə ayrılmış milyonlar uğrunda da mübarizə kimi dəyərləndirilməlidir. Separatçı tör-töküntü ayrılan pulların Paşinyan hökumətinə verilməsinə çalışır.

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat" bildirdiyinə görə, "mühacir komanda"-nın toplanması siyasi imitasiyadır. Politoloqun fikrincə, həmin yığıncaqlarda qondarma rejimin əvvəlki dövründə olmuş siyasi adamlar iştirak da etmirlər. Q.Hüseynliyə görə, onlar yaxşı başa düşürlər ki, həmin era bitib, uydurma respublika keçmişdə qalıb, indi isə Qarabağda yaşamış ermənilərə ayrılan vəsaitləri bölüşdürmək və mənimsəmək kimi yaramaz işlərlə məşğul olacaqlar: "Ola bilsin ki, Ermənistanı köçmüş insanların bəzi sosial-iqtisadi problemlərini Paşinyan hökuməti qarşısında qaldırınsınlar, amma həmin pulları

Xankəndi şəhərinə polis general-mayoru Sərdar Səfərov komendant təyin edilib. “Yeni Müsavat” xatırladır ki, münəşşinin ilk illərində keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində xüsusi vəziyyət elan olunmuş və ilk komendantı da general-mayor Vladislav Safonov təyin edilmişdi. Biz hələ sentyabrın 19-da bilgilə mənbəyə istinadən Xankəndinə komendant təyin edilə biləcəyini yazmışdıq. Bildirilirdi ki, Xankəndi ilə yanaşı, digər ərazilərdə də, xüsusilə Xocalı və Əsgəranda da eyni prinsiplərlə komendaturlar yaradıla bilər.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərlərini Bakıda qəbul edərkən demişdi ki, antiterror tədbirləri 24 saatdan da az davam etdi və bu müddət Ermənistanın qanunsuz hərbi birləşmələrinin tam şəkildə demoralizasiyası və mahiyyət etibarilə, təslim olması üçün kifayət etdi. “Bu gün ərazilərin quldur dəstələrindən təmizlənməsi prosesi gedir. Bizdə olan məlumatlara görə, hələ ərazimizdə gizlən-

Xankəndidə komendantura: hansı səlahiyyətlər verilib, görəv nə?

Polis general-mayoru Sərdar Səfərov sülhməramlılarla birgə hansı fəaliyyəti həyata keçirir - təhlükəsizlik eksperti və sabiq polis rəisi detalları açıqladı

na olmaqla) ərazilərdə Prezidentin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynova da həvalə edilə bilər. Amma daha ağılabatan variant budur ki, Xankəndi və ətraf rayonlarda Prezidentin xüsusi nümayəndələri olsun. Çünki bu vəzifənin yükü təkcə iqtisadi deyil, hərtərəfli fəaliyyət tələb edir. Komendant xidmətinin təşkil olunmasına gəlincə, şəhər və rayonların müəyyən yerlərində postlar qurulacaq, müəyyən ərazilərdə isə patrul xidməti olacaq. Bu xidmət sülhməramlı kontingentlə birgə təşkil edilməkdədir. Azər-

lib, onun görevi nələrden ibarət olacaq? Niyə hərbi deyil, məhz polis sistemi bu iş üçün vəzifələndirilib?

Təhlükəsizlik eksperti Alp Arslan İmamqulu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, daxili təhlükəsizlik məsələlərinə Daxili İşlər Nazirliyi cavabdehdir. Onun sözlərinə görə, bunun Türkiyə praktikasına da var. Təhlükəsizlik eksperti vurğuladı ki, zamanında türk jandarması Müdafiə Nazirliyinə tabe idi, sonra Daxili İşlər Nazirliyinə verildi: “Daxildəki təhlükəsizliyi təmin etmək daxili

olar. Amma şəhərdə hansı saatda hərəkət sərbəstliyinin olub-olmaması prezidentin səlahiyyətində olan məsələdir”.

Sabiq polis rəisi Mahmud Hacıyev isə söylədi ki, komendantlığın polisə tapşırılması qanunauyğun qərardir. M.Hacıyev hüquq-mühafizə orqanının Xankəndi şəhərinin daxili təhlükəsizliyinə cavabdeh olacağını açıqladı: “Məqsəduyğun bir addım atılıb. Çünki ermənilər milçəkdən fil düzəldən millətdir. Sabah uyduracaqlar ki, guya hərbi onlara zor tətbiq edir. Amma polis birbaşa şəhərin daxili təhlükəsizliyinə cavabdeh olmalıdır, əlavə bəhanələr gətirə bilməzlər. Əslində keçmişdə də komendantlıq olub. Komendantın səlahiyyət dairəsi yüksək olur. Hətta İkinci Dünya müharibəsindən sonra rayonlarda hərbi komendantlar var idi. Onların səlahiyyəti hər şeydən üstün idi”.

Sabiq polis rəisi hansısa qaydaların tətbiqini istisna etmədi, lakin hazırda Xankəndidə sakitlik olduğunu qeyd etdi: “Hələ ki komendant saati tətbiq edilməyib. Erməni milləti elədir ki, qayıtmaq istəyən ola bilər. Ona görə də polis komendantı düzgün qərardir. O da təhlil aparacaq, əməliyyat şəraitinə baxılacaq, sonra təklif edə bilər ki, komendant saati tətbiq edilsin, ya yox. Hələ ki sakitlikdir, hər kəs öz işini görür. Bundan başqa, sülhməramlılarla birgə işin təşkili yaxşıdır. Ermənilərin əlində hansısa bəhanə olmasın, deməsinlər ki, sülhməramlılar yoxdur, ay aman, bizi qırırlar, nə bilim guya incidirlər. Bu kimi yalan təbliğat aparmasınlar, sülhməramlıların varlığı ermənilərin əlindəki saxta arqumentləri dəfn edir”.

“Xocavənddə də, Xocalıda da, Xankəndidə də bu idarəetmə forma və üsulları tətbiq olunacaq. Bu, Prezidentin səlahiyyətlərinə aid məsələdir. Cənab Prezident nəyi, nə zaman edəcəyini çox yaxşı bilir. Sözsüz ki, hansısa dəqiqləşdirilmiş, səmərəli və gələcək inkişafa hesablanmış bir yol seçilməlidir. Çünki orada müəyyən problemlər var. Antiterror tədbirləri ilə azad edilən ərazilərdə vaxtilə yaşamış ermənilər geri qayıdacaq. Belə bir vaxtda orada yeni idarə-

Sülhməramlıların daha bir postu ləğv edildi

Qarabağ bölgəsində müvəqqəti olaraq yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlı kontingenti daha bir müşahidə məntəqəsini ləğv edib.

Bu barədə Rusiya Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb. Məlumatla görə, sülhməramlıların Əsgəran bölgəsindəki postu ləğv edilib.

Bildirilib ki, sentyabrın 19-dan Rusiya sülhməramlılarının ümumilikdə 8 müşahidə və 16 müvəqqəti müşahidə məntəqəsi “bağlanıb”.

“Qızıl Xaç” əməkdaşları Qarabağda döyüş meydanında olmayıb

“Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin heç bir əməkdaşı 44 günlük müharibə zamanı döyüş meydanında olmayıb”.

Bunu komitənin Azərbaycan nümayəndəliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova qurumun media nümayəndələri üçün keçirdiyi brifinqdə məlumat deyib.

“Biz, sadəcə, müharibədən sonra əraziyə getmişik. Bu da tərəflərin razılığı ilə olub. Çünki bizim təhlükəsizliyimizə tərəflər təminat verməlidir”, - o qeyd edib.

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXK) Azərbaycan sərhədini qanunsuz keçdiyinə görə saxlanılan Ermənistan vətəndaşı Rəşid Beqlaryana baş çəkib.

Bu barədə “news.am” nəşri yazıb. Başçəkmənin təfərrüatları açıqlanmayıb.

Xatırladaq ki, Beqlaryan 2023-cü il avqustun 1-də Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Laçın rayonunun Zərbux kəndi ərazisindən keçən hissəsində dövlət sərhədini qanunsuz keçdiyinə görə həbs olunub.

etmə formasının tətbiq edilməsi şübhəsizdir. Bu məsələni cənab Prezident öz səlahiyyətləri çərçivəsində həll edəcək”. Bunu isə Modern.az-a Milli Məclisin deputatı Tahir Rzayev deyib.

Milli Məclisin digər deputatı Siyavuş Novruzov ehtiyac olacağı təqdirdə Prezidentin xüsusi nümayəndəliklərinin yaradılacağını bildirib: “Zərurət yaranacaqsa, Xocalıya da xüsusi nümayəndəlik təyin oluna-

caq. Bu, cənab Prezidentin səlahiyyətində olan məsələdir. Qalan ərazilər Qarabağ iqtisadi rayonuna və Şərqi Zəngəzura aiddir. Ancaq yə-nə deyirəm ki, əgər zərurət olacaqsa, bununla bağlı qərar qəbul ediləcək. Nə Milli Məclisin, nə də başqa strukturun buna aidiyyəti var. Bu, tamamilə cənab Prezidentin səlahiyyətində və ixtiyarında olan məsələdir”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Sərdar Səfərov

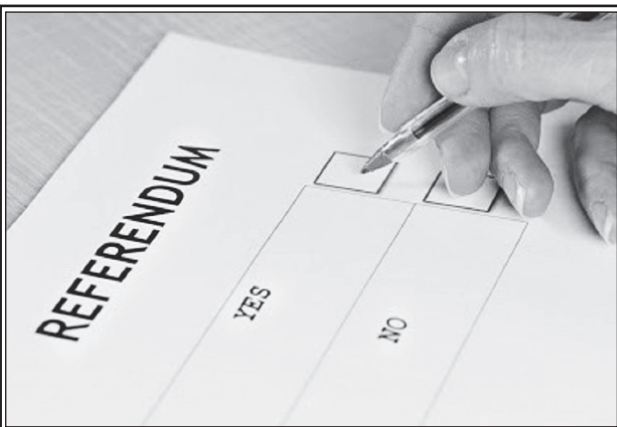
məyə davam edən müəyyən qruplar mövcuddur. Sentyabrın 20-dən sonra Qarabağda hərbi təxribatlar törədildi. Ərazi kifayət qədər böyükdür, dağlıqdır, meşəlikdir, buna görə də bizə ərazini quldur birləşmələrindən tamamilə təmizləmək üçün vaxt lazım olacaq”, - deyər Azərbaycan Prezidenti vurğulamışdı.

Dövlət başçısı ilk dəfə idi ki, belə bir faktın mövcudluğunu MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri ilə görüşdə açıqladı. Ki, bu da təsadüfi deyil. Yəni həm də o anlama gəlir ki, erməni silahlıları regionda gərginlik yaratmağa cəhdlər edə bilər. Məlumatla görə, bölgə qaçaq-quldurlardan tam təmizləndikdən sonra Xankəndidə Prezidentin xüsusi nümayəndəliyini yaratmaq variantı var. Bu iş 2021-ci ilin dekabrında Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan (Şuşa rayonu istis-

baycanın icra orqanları orada fəaliyyətə başlayandan sonra onların təhlükəsizliyini qorumaq da vacibdir.

Onu da demək lazımdır ki, Xankəndinin komendantı general-mayor Sərdar Səfərov Türkiyənin Jandarma Zabıtlar Məktəbini və DİN-in Polis Akademiyasını bitirib. 1996-2005-ci illərdə Daxili Qoşunlarda xüsusi təyinatlı bölüyün komandiri, xüsusi təyinatlı taborun qərargah rəisi kimi xidmət edib. 2019-2022-ci illərdə Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin rəis müavini və həmin İdarənin rəisi olub. Daha sonra BŞBPI rəisinin xidmət üzrə müavini vəzifəsinə təyin edilib. O, son olaraq bu ilin yanvarında Daxili İşlər Nazirliyinin Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsinin rəisi təyin edilmişdi. “Hərbi xidmətlərə görə”, “İgdiyyə görə”, “Vətən uğrunda” medalları ilə təltif edilib. Maraqlıdır, Xankəndi komendantına hansı səlahiyyətlər ve-

işlər orqanlarının vəzifəsidir. Ona görə də bu iş bölgüsü aparılıb. Bu gün yollara, strateji obyektlərə və s. mühüm nöqtələrə nəzarət Daxili İşlər Nazirliyinə tapşırılıb. Müdafiə Nazirliyi o zaman işə qarışır ki, sərhəddən böyük təhlükəyə daxili işlər orqanlarının gücü çatmayanda dəstək verir. Ona görə də daxildə olan obyektlərin qorunmasına polis cavabdehdir”. **Həmsöhbətimiz deyir ki, polis ya sülhməramlıları əvəz etməlidir, ya da onlara təhlükəsizliyin qorunmasında dəstək verməlidir. Komendant sisteminin tətbiqi qaydalarına gəlincə, ekspert dedi ki, bu məsələ qanunvericiliklə tənzimlənir: “Qaydalara riayət olunmalıdır. İstisna hallarda komendantlığa müəyyən sərbəstlik verilir ki, xidmət çərçivəsində qaydalar tətbiq etsinlər. Bura şəhərə giriş-çıkış saatları, marşrutlardan kənara çıxılmaması və digər məsələləri aid etmək**

Ölkəmizdə referendum keçiriləcəyi xəbəri ciddiləşir

2024 -cü il dövlət büdcəsində seçkilərə vəsaitin artırılması referendumun keçiriləcəyi qənaətinə gəlməyə əsas verir

Yaxın aylarda Azərbaycanda referendum keçirilməsi gözlənilir. Bu barədə son günlər informaiyalar yayılır, açıqlamalar verilir. Məsələn, Milli Məclisin komitə sədri Zəhid Oruc iki gün öncə Prezident İlham Əliyevin Prezidentliyinin 20 illiyi ilə bağlı yazdığı böyük həcmli yazıda da referendumun anonsu sayıla biləcək fikirlər qeyd edib.

Zəhid Orucun sensasion yazısında bildirilib ki, Zəfər Respublikası qurulub, ona uyğun "zəfər konstitusiyası"na ehtiyac var. Həmçinin qeyd edilir ki, Üçüncü Respublika ərazi bütövlüyü və suverenlik baxımından yarımçıq idi, o dövr bitdi və yeni ərazi bütövlüyünə tam sahib olan yeni Respublika-tariximizdə Dördüncü Respublika yarandı, Yeni Respublika qalib respublikadır - Yeni Konstitusiyaya - Zəfər Ana Yasasına ehtiyac var.

"Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsində gələn il üçün seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri üzrə xərclər açıqlanıb.

Layihəyə əsasən, seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri üçün 110 935 344,0 manat vəsait ayrılması proqnozlaşdırılır. Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 2,3 dəfə çoxdur. 2023-cü ilin dövlət büdcəsində bu məqsədlə 46 730 295,0 manat ayrılması nəzərdə tutulub.

Görünən odur ki, gələn il üçün dövlət büdcəsində seçki xərclərinin birdən-birə 2,3 dəfə artırılması nəzərdə tutulur.

Görəsən, bu istiqamətdə büdcə artımına səbəb nədir?

Bizim.Media-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Elman Nəsirov bildirir ki, rəqəmlərlə tanışlıq referendumun keçirilməsinin mümkünlüyü qənaətinə gəlməyə əsas verir: "2023-cü ilin dövlət büdcəsi ilə müqayisədə gələn ilin dövlət büdcəsində seçkilər və statistika ilə bağlı xərclərin iki dəfədən də çox artırılması nəzərdə tutulur. Seçki və referendum keçirilməsi məsələsi Prezidentin səlahiyyətində olan məsələdir. Ölkənin ali siyasi rəhbərliyi məqsəd biləcəyi təqdirdə, referendumun keçirilməsi də istisna deyil. Bu məsələ cəmiyyətdə tez-tez müzakirə olunan məsələlər sırasındadır.

Rəqəmlərlə tanışlıq bu qənaətə gəlməyə əsas verir ki, referendumun keçirilməsi mümkün ola bilər. Bunu dəqiq bilmirəm, amma hər halda, rəqəmlərin özü də bir göstəricidir. Qarabağda baş verən son proseslər, bayrağımızın artıq Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Ağdərədə dalğalanması yeni reallıqlar deməkdir.

Belə olan təqdirdə, konstitusiyaya yenidən baxılması, ora müəyyən düzəliş və əlavələrin edilməsi məsələsi aktuallaşa bilər. Bütün bu reallıqları nəzərə alıb, büdcədə seçkilərlə bağlı xərclərin artırılmasının motivlərini başa düşmək olar. Düzdür, bu istiqamətdə hələlik hər hansı bir müzakirələr olmayıb".

□ "Yeni Müsavat"

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın Ermənistan ərazisində olan anklavlarının qaytarılması məsələsinin aktuallaşması İrəvan hakimiyyətinin yuxusunu qaçıdır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan İctimai Televiziya və Müsahibəsinə anklavlar və digər mübahisəli ərazilər məsələsinə də toxunub.

"Bu anklavların sərhədlərinin delimitasiyası məsələsi var, bu anklavlara giriş məsələsi var, bu sərhədlərin qorunması məsələsi var, bu ərazilərdə silahlı qüvvələrin olub-olmaması məsələsi var. Anklav nə deməkdir? Oraya çatmaq üçün başqasının ərazisindən keçmək lazımdır, başqasının ərazisindən necə keçmək lazımdır, bu məsələnin hüquqi nüansları nədir və s.", - baş nazir bildirib.

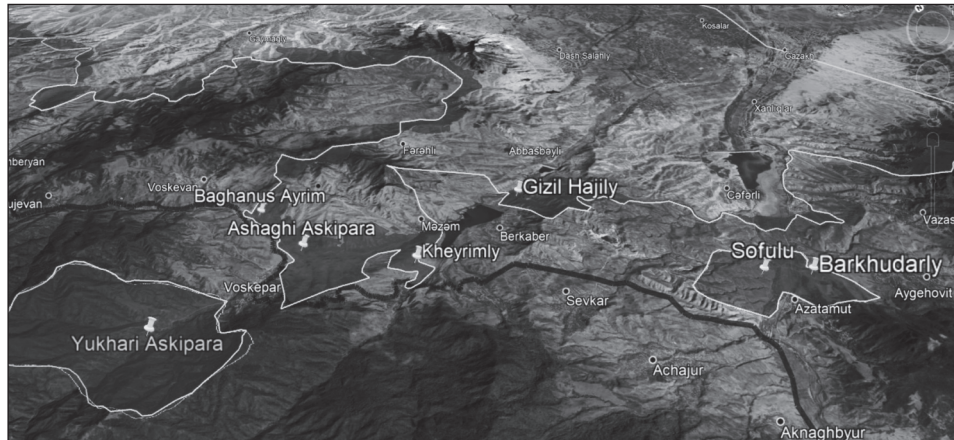
"Azərbaycan 8 kənd məsələsini qaldırır, öz növbəmizdə deyirik ki, bizim də 8 kəndlə bağlı problemimiz var", - deyən N.Paşinyanın sözlərinə görə, Ermənistanın sərhəddəki Tavuş rayonunun bir sıra kəndləri Azərbaycan tərəfinin nəzarətində qalıb. O, buna misal kimi Berkaber (Bibiş), Aygehovit (Uzun-tala), Vazaşen (Lələkənd), Paravakar adlandırılan kəndləri göstərib.

Göründüyü kimi, Ermənistan bilir ki, gec və ya tez Azərbaycanın anklavlarını qaytaracaqlar, bu səbəbdən də ortaya saxta iddialar atırlar.

Son zamanlar erməni alimləri də bu prosesə qoşulub, öz saxta dəlilləri ilə çaşqınlıq yaratmağa çalışırlar.

Bu saxtakarlıq kampaniyasına başçılıq edənlərdən biri də erməni coğrafiyaşünası və kartoqrafı Ruben Qaliçyanıdır. Qaliçyan "Media Center" platformasında təşkil olunan "Xəritələr nə deyir" müzakirəsi zamanı deyib ki, Azərbaycan müstəqillik bəyannaməsinin ikinci maddəsində 1918-1920-ci illərdə mövcud olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin hüquqi varisi olduğunu elan edib. Üzdənirəq kartoqraf o illərdə anklavların olmadığını və Azərbaycanın əlində "yoxlanılmamış" və "saxta xəritələr"in olduğunu iddia edib. Üstəlik, deyib ki, Azərbaycan o xəritələri toplayıb keçmiş SSRİ-nin hüquqi varisi olan Rusiya Müdafiə Nazirliyinin hərbi qərargahına təhvil verməlidir.

Qaliçyan müzakirə zamanı SSRİ-nin 1926-cı il xəritəsini göstərib və bununla da haqlı olduğunu (?) sübut etməyə çalışıb. İddia edib ki, Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən "təsdiq edilmiş" xəritəyə

"Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin anklavları olmayıb" - yeni bəhanə

Ruben Qaliçyan kimi "alimlər" "anklav olmayıb" deməklə adları çəkilən kəndlərin Ermənistan qanunsuz verildiyini etiraf edib

görə nə Ermənistan ərazisində, nə də Azərbaycan ərazisində heç bir anklav olub. Guya Ermənistan SSR-in "1200 kvadrat kilometr ərazisinin bezi hissələri sonradan Azərbaycana verilib. Həmin xəritəyə görə, Ermənistan Qarabağdan yalnız Aqavno çayı ilə ayrılıb. Sonralar qonşu ərazilər də azərbaycanlılara keçdi". Qaliçyan SSRİ-nin 1932-ci ilə aid xəritəsini də göstərib və iddia edib ki, heç bir ölkədə anklavlar yox idi. Guya anklavlar 1940-cı ilin xəritəsində "peyda olub". İddia edir ki, bu anklavların xəritələri çəkilsə də, onlar haqqında "heç bir sənəd yoxdur, yeni arxivlərimizdə onları təsdiqləyən heç bir hüquqi əsas yoxdur. Buna baxmayaraq, Azərbaycan 2014-cü ildə Ermənistan ərazisində yerləşən anklavların daxil olduğu atlas dərc edib, lakin "Artsvaşenin" (Başkənd) adını çəkməyib".

O qeyd edib ki, Azərbaycan XİN Ermənistan ərazisində Azərbaycan anklavların olduğunu bəyan edib, amma rəsmi sənəd təqdim etməlidir. Coğrafiyaçı deyib ki, "bu ərazilər Ermənistan Respublikasının daxilində yerləşdiyinə görə Ermənistanla məxsusdur. Əgər Azərbaycanın adı çəkilən ərazilərə hər hansı iddiası varsa, o zaman hüquqi əsaslar təqdim etməlidir. Yeri gəlmişkən, bizim ərazimizdəki üç anklavın ümumi sahəsi 45 kvadrat kilometr, təkcə Artsvaşen ərazisi isə 44 kvadrat kilometrdir. İki il əvvəl baş nazir Nikol Paşinyan anklavlar mövzusunda toxunaraq, onların mübadiləsindən danışmışdı ki, bu, problemi həll etməyin ən sadə yoludur", - kartoqraf bildirib.

Qaliçyan ənənəvi erməni xasiyyətini büruzə verərək Azərbaycanı ərazi iddialarının olduğunu gizlətməyib, hansısa strateji yüksəkliklərin Ermənistan qaytarılmalı olduğunu iddia edib.

Qaliçyan deyib ki, SSRİ Hərbi Qərargahının məlumatına görə, xəritələr 1960-70-ci illərdə Ermənistan və Azərbaycan nümayəndələrinin iştirakı ilə ratifikasiya edilib və bunun əsasında 1991-ci ildə Almatı Bəyannaməsi qəbul edilib. Bir sözlə, erməni alim o ki var qondarma iddialar irəli sürüb, az qala Azərbaycanı Ermənistan ərazisinə "təcvüzə" suçlayıb.

Ermənilər anklavlarla bağlı bu iddialarla nə etmək istəyir? Azərbaycan erməni kartoqrafı "1926-cı ilə qədər anklavlar olmayıb" fikirlərindən istifadə etməlidirmi?

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ermənilər xəritələr və anklav məsələsi ilə bağlı möhtəkirlik edirlər və ictimai rəyi aldatmağa, vaxtı uzatmağa çalışırlar:

"Ruben Qaliçyan adlı saxtakar kartoqraf bu məsələdə aktivlik edir. Bu adam, deyəsən, anklavla bağlı məsələnin mahiyyətini başa düşmür. Başa düşsəydi, əslində Ermənistanın mövqeyini ifşa hesab edilən fikirlər səsləndirməzdi. Ümumiyyətlə, Azərbaycanın ərazilərinin anklav halına düşməsi 1927-ci ildən sonra əsasən Sovet İttifaqı rəhbərliyinin anti-Azərbaycan siyasəti nəticəsində mümkün olub. Yeni Azərbaycanın torpaqlarını hissə-hissə kəsərək Ermənistanla veriblər və verilən torpaqların ortasında bilərəkdən kəndlər saxlayıblar. Həmin kəndlər və onların əraziləri bu yolla anklav

və çevrilib. Ruben Qaliçyan kimi ermənilər "anklav olmayıb" deməklə adlarını çəkdiyi kəndlərin də Azərbaycan ərazisi olduğunu və Ermənistan bir zamanlar qanunsuz verildiyini etiraf etmiş olur. Hazırda işğalda olan 8 anklav adlanan kəndimizlə Azərbaycanın əraziləri arasındakı Ermənistan hesab olunan kəndlər, ərazilər də Xalq Cümhuriyyəti zamanında Azərbaycan ərazisi olub və dediyimiz kimi, sovet hökuməti qanunsuz olaraq həmin torpaqları Ermənistanla verib. Nəticədə həmin 8 kəndimiz anklav vəziyyətinə düşüb. Ona görə də əslində SSRİ-nin həmin qərarları ləğv olunmalıdır və ərazilərimiz həmin kəndlərlə birlikdə qaytarılmalıdır. Həmin ərazilərimiz qaytarılanda anklav da olmayacaq. Əgər ermənilər özlərini ifşa edənlərsə, biz bundan istifadə etməliyik. 1926-cı ilə qədər anklavların olmadığını barədə erməni kartoqrafının dediklərindən Azərbaycan istifadə etməlidir".

Akif Nağı qeyd etdi ki, Azərbaycan 1920-ci ilin yanvarında Versal Sülh Konfransında xəritə təqdim etmişdi və həmin xəritədə Azərbaycanın əraziləri göstərilir və orada Azərbaycanın anklav ərazisi yoxdur: "Erməni kartoqrafı anklav adlandırdığı bütün ərazilər o zaman Azərbaycanın dünya tərəfindən tanınan əraziləri olub. Versal Sülh Konfransına ermənilər xəritə təqdim edə bilməmişdilər. Azərbaycan anklav məsələsinin həlli üçün məhz Versal Sülh Konfransında dünya tərəfindən də qəbul edilən xəritənin üzərində dayanmağı təkid edə bilər".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

“Axı biz ermənilərə nə etmişdik?!”

Prezident İlham Əliyev “Füzuli Şəhəri Günü”ndə buraya yeni köçmüş sakinlər və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşdü

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 17-də “Füzuli Şəhəri Günü”ndə Füzuli şəhərinə köçmüş sakinlər və rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb.

Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış edib.

Prezident İlham Əliyev deyib: “Mən işğal dövründə həm füzulililərlə, həm digər rayonlardan olan keçmiş köçkünlərlə görüşlərdə dəfələrlə deyirdim ki, gün gələcək, siz mənə “Xoş gəlmisiniz!” deyəcəksiniz və bu gün gəldi. Bu gün Füzulidə bayram günüdür, şəhər günüdür və eyni zamanda, Füzuli şəhərinin işğaldan azad olunmasının üçüncü ildönümüdür. Bu münasibətlə sizi ürəkdən təbrik edərim, sizə cəsarətli arzularım. Arzu edərim ki, Füzulidə - doğma Vətəndə rahat yaşayasınız, firavanlıq, rifah içinde yaşayasınız.

Şadam ki, gənc nəsil də - füzulililərin gənc nəsli də öz doğma torpağına gəlməyə qərar verdi. Bu, doğrudan da böyük hadisədir, çünki uşaqlar, yeniyetmələr, gənc nəsil bu torpaqları görməyiblər. Onlar bu torpaqlar barədə ancaq sizin onlara danışdıqlarını, ürəklərində saxlamışdılar. Bu, xalqımızın böyüklüyünü göstərir. Onu göstərir ki, biz öz doğma diyarımıza bağlı olan xalqıq.

İşğal dövründə bəziləri, xüsusilə xaricdəki bezi dairələr hesab edirdilər ki, illər keçdikcə Azərbaycan xalqı öz torpaqlarını unudacaq, gənc nəsil, ümumiyyətlə, tam başqa bir tərzdə tərbiyə alacaq. Qloballaşan dünya haqqında bir çox fərziyyələr irəli sürülürdü. Ancaq o təhlilçilər və eyni zamanda siyasi müstəviyədə olanlar bir şeyi anlaya bilməmişdilər ki, Azərbaycan xalqının öz doğma diyarına nə qədər böyük sevgisi var, biz nə qədər doğma diyara bağlıyıq.

Onu da bildirməliyəm ki, bu gün həm Füzulidə, həm bütün başqa şəhər və kəndlərimizdə həyata keçirilən layihələr dünya miqyasında şəhərsalma prinsiplərinin yeni qaydalarını təsbit edir və bunu təkcə mən yox, bir çox beynəlxalq ekspertlər qeyd edir. Xüsusilə bildiyiniz kimi, Azərbaycanda iki dəfə Milli Şəhərsalma Forumu keçirilmişdir, Ağdamda və Zəngilanda və orada bizim bütün layihələrimiz təqdim edilmiş-

dir. Beynəlxalq təşkilatlar bunu çox yüksək qiymətləndirirlər, çünki doğrudan da burada yaşayış üçün ən gözəl şərait yaradılıb, həm binaların daxili quruluşu, həm mənzillərin daxili dizaynı, həm mərtəbəlilik prinsipi, binaların bir-birindən aralı olması, məsafə, hər şey gözlənilib. Yeni rahat yaşamaq üçün bütün infrastruktur, şərait var. Bizim bütün şəhərlərimiz, bax, Füzuli kimi olacaq. Çünki Füzulidə biz birinci şəhərsalma layihəsini icra edirik. Füzulinin təmsalında, eyni zamanda bütün dünya, hətta bunu görmək istəməyənlər görürlər və görməlidirlər ki, erməni vəhşiliyi nədən ibarətdir. Biz uzun illər Qarabağ dərdimizin həqiqətlərini dünyaya birliyin diqqətinə çatdırmağa çalışanda bəziləri inanmırdı, elələri də var idi ki, inanmaq istəmirdi. Bizim əlimizdə o qədər də böyük sübutlar yox idi. Biz bildirdik ki, hər şey dağılıb, viran qoyulub, ancaq bu dərəcədə hətta biz təsəvvür edə bilmirdik. Çünki işğalçı dövlət heç kimi o vaxt bu bölgəyə buraxmırdı, qadağan etmişdi. Nə üçün? Çünki buraya gələn hər bir insan görəcəkdə, erməni vəhşiliyi nədən ibarətdir. Onun təzahürləri hər yerdə görünür.

Mən bunu dəfələrlə demişəm, indi bir çoxları bunu bilir, bir daha demək istəyirəm, Füzuli azad olunanda bir salamat bina tapa bilmədik ki,

Bayrağımızı qaldıraaq, bir hərbi hissədən başqa. Onun da həyatında dirəkdə Bayrağımızı ucaldıq və buraya ilk dəfə gələndə, vallah, hər bir azərbaycanlı kimi adamın ürəyi ağrıyırdı, məəttəl qalırdı, dəhşətə gəlirdi insan ki, bu dərəcədə düşmənçiliyin mənbəyi nədir?! Axı biz ermənilərə nə etmişdik?! Biz onlarla yanba-yan yaşamışdıq. Onlar bizim çörəyimizi yeyiblər, bizim hesabımıza onlar üçün şəhərlər, kəndlər qurulmuşdu, infrastruktur yaradılmışdı. Sovet dövründə bütün bu işlərin hamısı Azərbaycan büdcəsi hesabına görülmüşdür. İnsanlara zülm etmək, onlara işgəncə vermək, Azərbaycan xalqına qarşı etnik təmizləmə aparmaq, görünür, onların ürəyində olan o qara ləkələr idi. Biz onu bilməmişik o vaxt. Biz bir növ sadələşmiş olmuşuq. Ona görə mən deyirəm, biz heç vaxt işğalı, əzab-əziyyəti unutmamalıyıq. Gənc nəsil də bunu bilməlidir. Bu gün bu məktəbdə oxuyan uşaqlar da bunu bilməlidir. Bilməlidir ki, bizim xalqımız hansı çətin sınaqlardan çıxıb, əyilməyib, sınımayıb, özünə inanıb, ordu-suna inanıb. İnanıb ki, bu gün gələcək, biz burada durub sizinlə bu bayram gününü qeyd edəcəyik.

Füzuli indi tamamilə yəni-dən qurulur. Dünən burada olarkən bir neçə önəmli obyektin təməlini qoyduq. İki kəndin, uşaq bağçasının, idman kompleksinin, yeni yaşa-

yaş məhəllələrinin, inzibati mərkəzin təməli qoyuldu. Yəni aylar keçdikcə burada yaşayanların sayı da təbii ki, artacaq. İlin sonuna qədər burada təqribən 2 minə yaxın insan yaşayacaq. Böyük Qayıdış Programımızın birinci mərhələsinin sonunda - 2026-cı ilin sonunda 22 min insan Füzuli rayonunda yaşayacaq, bütövlükdə isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda 140 min insan yaşayacaq. Yeni bu, belə demək mümkündürsə, ən minimal göstəricidir. Mən əminəm ki, bundan daha böyük sayda insanlar məskunlaşacaq, çünki birincisi, bizim buna gücümüz çatır, iradəmiz var, Böyük Qayıdış Proqramı qəbul olunub, uğurla icra edilir, artıqlaması ilə icra edilir və əsas amil odur ki, bizim keçmiş köçkünlər səbirsizliklə o günləri gözləyirlər. Məsələn, mən həm Zəngilanda, həm Laçında uşaqlarla söhbət əsnasında maraqlanırdım. Yeni Bakıda doğulmuş, böyümüş, necə deyirlər, böyük şəhərin ab-havasına öyrəşmiş uşaq, yeniyetmə gəlib indi bir qədər uzaqda yerləşən şəhər və kənddə necə yaşayır? Onlar ürəkdən deyirdilər ki, bu, böyük xoşbəxtlikdir. Bu, o cümlədən sizin, yeni böyük nəslin tərbiyəsidir. Çünki onlar evlərdə də, məktəblərdə də bu tərbiyəni görüblər. Ona görə məktəb və ailə bizim buraya qayıtmağımızın vacib amilidir. Çünki qoymadıq ki, gənclər unut-

sun. Qoymadıq ki, Qarabağ mövzusu silinsin. Halbuki bunu bizə aşılamaq istəyən bir çox ölkələr, qüvvələr var idi, yeni, barışmaq lazımdır, Ermənistanla əməkdaşlığa başlamaq lazımdır. Bir çoxları təkrarlayırdılar ki, münaqişənin hərbi həlli yoxdur. Biz göstərdik ki, var və bu yaxınlarda bir daha göstərdik, bu mövzu bağlandı! Qarabağ münaqişəsi mövzusu bağlandı birdə-fəlik! Separatçıların kitabı bağlandı birdə-fəlik! Bu, böyük xoşbəxtlikdir.

İndi isə qalıb ki, insanlar burada rahat yaşasınlar. Onu da bildirməliyəm ki, biz bütün layihələri icra edərkən, o cümlədən məşğulluq məsələlərinə də böyük diqqət yetirik. Aidiyyəti dövlət qurumları bu məsələ ilə də bağlı ciddi addımlar atır ki, burada yerləşən insanların məşğulluq imkanları da olsun. Şəhərin özünəməxsus məşğulluq imkanları var. Əlbəttə ki, kəndlərdə yerləşən və yerləşəcək vətəndaşlar, ənənəvi məşğulluqla məşğul olacaqlar, dövlət isə öz tərəfindən onlara kömək göstərəcək - texnika ilə, mal-qara ilə, bütün lazımı vasitələri onlara təqdim etməklə. Özünüməşğulluq proqramı icra ediləcək ki, burada həyat qaynasın. Əminəm ki, müəyyən müddətdən sonra Qarabağ Azərbaycan iqtisadiyyatında bir təkənverici qüvvəyə çevriləcək. Çünki bizim iqtisadiyyatımızın, bax, buradan qalxması ümumi in-

kişafa da böyük töhfə olacaqdır.

Bu gün bu bayram gününü qeyd edərkən, təbii ki, əziz şəhidlərimizin xatirəsinə hamımız bir daha öz dərin ehtiramımızı ifadə edirik. Mən iki gün əvvəl Xankəndinin əsas, mərkəzi meydanında xalqa müraciət edərkən demişdim ki, bu günə görə biz onlara borcluyuq. Bu, həqiqətdir. Dövlətin nə qədər gücü olsa, nə qədər silahı olsa, nə qədər düzgün hərbi əməliyyatlar planlaşdırılsa da, Qələbəni əldə edən əsgərdir, zabıtdır. O gedir, o, sinəsini qabağa verir, o, ölümə gedir və Bayrağı da qaldıran odur. Onların qəhrəmanlığı bizim yaddaşımızdan heç vaxt silinməməlidir və silinməyəcək. Bu gün onların ruhu şadıddır ki, biz buradayıq, siz buradasınız və nə qədər acı olsa da, onların yaxınları üçün, doğmaları üçün bir təsəlli var. O da odur ki, onlar canlarını fəda edərək tarixi Zəfər çalılar. Biz Birinci Qarabağ müharibəsində 15 minə yaxın şəhid verdik, amma torpaqlar da getdi. Əlbəttə, həlak olan hər bir insan əvəzolunmazdır. Ancaq İkinci Qarabağ müharibəsində əməliyyatlar elə planlaşdırıldı ki, itkiləri minimuma endirək və buna da nail olduq.

Bir daha demək istəyirəm ki, biz hər zaman onlara borclu olmalıyıq. Gənc nəsil də daim bu ruhda tərbiyə almalıdır. Onların qəhrəmanlığı unudulmazdır, belə ağır coğrafi məkanda bu tarixi Qələbəni qazanmağın misli-bərabəri yoxdur. Düşmən bütün yüksəklikləri götürmüşdü. Buradan istənilən istiqamətə getsən görərsən ki, hər tərəfdə demək olar ki, onların postları, döyüş məntəqələri, bir neçə müdafiə xətti, tikanlı məftil və minalar, bunu yarmaq, atəş altında qabağa getmək nə qədər böyük cəsarət tələb edir. Bu, bəlkə də dünya herb tarixində olmayıb. Olubsa, qoy bizə desinlər harada olub. Olmayıb, bunu Azərbaycan xalqı göstərmişdir. Biz işğal dövründə elə gənc nəsil yetişdirdik ki, onlar Vətən, torpaq uğrunda ölümə getməyə hazır idi və ölümə də gedirdilər.

Əziz bacılar, qardaşlar, dostlar, bir daha təbrik edirik”.

Sonra dövlətimizin başçısı tədbir iştirakçıları ilə söhbət etdi, xatirə şəkilləri çəkirdi.

Rayonları ləğv eləmək niyə pisdır

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Ağıllı buzov iki inəyi əmər" (Azərbaycan ata sözü)

Öncə zəhmətkeşlərimizi 18 oktyabr, Müstəqilliyin Bərpası Günü bayramı münasibətilə təbrik edirəm, arzu edirəm bir də nəyisə bərpa eləməyə məcbur qalmasınlar. Əslində bu 18 oktyabr uzun illər bizim rəsmi bayram kalendarında xaosa səbəb olurdu, çünki camaat bilmirdi müstəqilliyi hansı gün bayram eləsin. Allaha şükür, keçən il hökumət qarışıqlığı aradan qaldırdı, 28 may müstəqillik, 18 oktyabr da müstəqilliyin bərpası günü oldu.

Hərçənd ortada yenə qarışıqlıq qalır, bəzi zəhmətkeşlərimizin iddiasına görə müstəqilliyin bərpası 1991-ci ilin 30 avqustunda baş tutubdur. Detallara varmıram, kimə maraqlıdırsa tapıb oxusun (vətəndaş sülhü üçün 30 avqustu da Müstəqilliyin bərpasının bərpası bayramı elan edə bilərik).

İndi keçək aktual mövzuya. Dünən yenidən xəbər yayılıb ki, hökumət referendumda hazırlaşır. Deputatların sayı çoxaldılacaq, rayonlar ləğv ediləcək, Naxçıvanın muxtarlığı əlindən alınacaq və sairə - gözləntilər bu imiş.

İlk növbədə, xəbərin mənbəyi maraqlıdır. Deyir hörmətli Zahid Oruc haradasa bu istiqamətdə məqalə yazmışdır. Açıqı, mən Zahid müəllimin məqalələrini oxuyanda heç zad başa düşmürəm, hətta bəzən metamorfoz keçirəcəyimdən qorxuram, o səbəbdən həmin yazıları oxumuram. Kimse oxuyub, anlayıb, hələ bizə də ucundan-qulağından çatdırırsa, minnətdarım. Allah balasını saxlasın, daım uşaq pulusu gəlsin, amin. Məqaləni oxuyanı nəzərdə tuturam.

Burada bir haşiyyə çıxaraq onu da yazım ki, bizdə seçkilərin anonsu başqa dövlətlərdən fərqlənir. Çünki xaricdə camaat adətən seçkinin vaxtını qanunlara əsasən dəqiq bilir. Filan vaxt bələdiyyədir, gələn il parlament, neçə ildən bir prezident və sairə - bunlar hamısı qanunlarda göstərilir. Bizdə isə seçkilərin, səsvermə və referendumların vaxtını öyrənmək üçün xalqın əlində, türkün məsəli, yalnız iki alət vardır: birincisini yuxarıda yazdım - Zahid müəllimin məqalələridir, ikincisi isə dövlət büdcəsidir. Büdcədə seçkilər üçün pul ayrılırsa, camaat barmağını dişləyir: "Aha, deməli, gələn il nəse olacaqdır". Bəzən seçkiyə ayrılan pul daha çox olursa, o zaman xalq dırnağını dişləyir: "Aha, referendum da olacaqdır". Ta bunu sivil formada anons eləyək, millətin müzakirəsinə çıxaraq, vaxtı-vədəsi bilinsin, belə şeylər sanki bizə yaraşmır.

Yəqin yaraşmır da. Özümüzü niyə öldürək? Hökumət bir şey bilməse eləməz. Küləyin kəsməyini gözləyirəm, poçta gedib minnətdarlıq teleqramı vuracağam.

Hazırda anons edilən mövzulara gəlsək, mənəcə rayonların ləğvi, onların hansısa böyük ərazi vahidlərində (Qarabağ, Şirvan, nə bilim, Aran kimi adlar altında) birləşdirilməsi düz olmaz. Hökumət üçün də, xalq üçün də.

Hökumət üçün oturduğu budağı kəsməkdir, çünki rayon çox olanda icra başçısı da çoxalır. Uyğun olaraq başqa vəzifələr. Biri var 10 rəis, prokuror-filan qoyasan, biri də var cəmi 1. Fərqi, güman edirəm, anlayırsınız. Vəzifə azalsa, xalqın dövlətçiliyə marağı azalacaqdır. Üstəlik, hökumət-xalq münasibətlərində coğrafi məsafə uzaqlaşacaq, yadlaşma, ögeyləşmə formalaşacaqdır.

Xalqa gələndə, o da öz rayonunu itirməyə razılaşmaz. Təəvvür elə, məsəl üçün, dünənəcən sən şəmkiirliydin, indi olacaqsan gəncəli, çünki hökumət bütün bölgəni Gəncə vilayəti (quberniyası da ola bilər - yuxarıda yazdığım kimi, hələ tam sənəd əlimizdə yoxdur) elan edir. Ayrıca ucaryl, zərdablı, kürdəmirli idin, birdən ümumən Aran sakinine dönürsən. Bunun marağı yoxdur. Vətən nə qədər parçalansa, o qədər emosionaldır, sevimlidir. Hərənin öz məhləsi olmalıdır.

Parlament üzvlərinin çoxaldılmasına gələndə, bu bir az geniş temadır, sağlıq olsun, növbəti günlərdə müzakirə edirik. Çünki "KİV haqqında" Qanuna görə mənə bu günlük ayrılan yer də bitmişdir.

Tiflisin Bakı ilə İrəvan arasında sülh danışıqlarında vasitəçilik təklifinə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın birmənalı cavabı hələ də yoxdur. "Yeni Məşavət" xəbər verir ki, Rusiyanın müxalif "novayaqazeta.eu" saytı bu mövzuda geniş məqalə dərc edib. Məqalədə politoloq Gürcüstan Strateji Təhlil Mərkəzinin (GSAC) eksperti, "Qafqazdan xəbərlər" YouTube kanalının müəllifi Gela Vasadzenin fikirlərinə də geniş yer verilib.

"Ermənistanın baş naziri Tiflisin vasitəçiliyi ilə danışıqlara gəlməkdən niyə imtina edir" sualına politoloq belə cavab verib: "Biz bunu anlamaq üçün tərəflər arasında güc balansına baxmalıyıq. Bu gün Azərbaycanın həm güclü ordusu, həm də güclü müttəfiqi - Türkiyə var. Amma Ermənistanın daha zəif ordusu və rəsmi olaraq yalnız bir müttəfiqi var - Rusiya. Başa düşmək lazımdır ki, bunlar dostlar, tanışlar və ya sadəcə, yad adamların danışıqları deyil, bunlar 35 ildir düşmən olan iki ölkə arasında aparılan danışıqlardır. Qarabağda münaqişə 1988-ci ildə başlayıb. Ermənistanın daha güclü düşməni ilə danışıqlar masası arxasında tək oturmaq təbii ki, sərfəli deyil. Burada müxtəlif nəzəriyyələr də irəli sürmək olar ki, məsələn, Gürcüstan artıq o qədər də qərbyönlü deyil, ona görə də İrəvan Tiflisin təklifini rədd edir... Fakt budur ki, Gürcüstan bu gün danışıqlar üçün sadəcə neytral məkandır, o, yalnız vasitəçi ola bilər, sazişlərin həyata keçirilməsi üçün qarant deyil".

"Gürcüstan bu gün danışıqlar üçün sadəcə neytral məkandır, o, yalnız vasitəçi ola bilər, sazişlərin həyata keçirilməsi üçün qarant deyil" iddiasının açması nədir? Belə anlaşılır ki, sülh sazişinə qarantıya vermək üçün mütləq, məsələn, ABŞ, Fransa və ya Rusiya kimi nüvə silahınamı sahib olmalısın?

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov erməni baş nazirin yanlış strategiyasını davam etdirdiyini söylədi: "Ermənistanın bu gün üstünlük verdiyi danışıqlar formatının qərbyönlü olması aydın seziilir. Paşinyanın Rusiyanın vasitəçiliyi ilə təmaslara maraqlı göstərməməsinin səbəbi Moskvadan istədiyi dəstəyi ala bilməməsi, aradək münasibətlərin soyumasıdır. İrəvan Bakı ilə müzakirələrini Qərb institutlarının iştirakı ilə aparmaqla Fransanın nüfuzuna, həmçinin özünün qərbyönlü siyasi kurs götürməsinə ümid edir. Ermənistanın Gürcüstanın vasitəçiliyinə ehtiyacı yoxdur. Düşünə bilər ki, Tiflis bəzi iqtisadi-siyasi məsələlərə görə Azərbaycandan asılıdır və bu neytrallığı poza bilər. Anali-

"Əliyev-Paşinyan sazişinə nüvə silahı olan ölkə qarantıya dura bilər" iddiası

Ekspert: "Beş ölkə Ukraynaya xarici hərbi müdaxilənin qarşısını almağa zəmanət vermişdi, amma..."

tiklərin o fikirləri ilə razılaşmaq olar ki, həqiqətən də Azərbaycan üstün tərəfdir və öz üslubunu, şərtlərini dikte edə bilər. Bakı üçün meydana və "arbitrin" fərqi yoxdur. Beynəlxalq hüquq və yaranmış realiaqlar Bakının xeyrinədir. Paşinyan indiki halda daha çox sülh prosesinin uzadılmasına, yaxud da Qərbin fəal dəstəyi ilə güzəştlərə çalışır. Bu gün Qərbin Azərbaycana mövqeyi təəssüf ki, Rusiyaya münasibətdə qəbul edilir. Bakı-Moskva əlaqələri genişləndikcə, Qərb Azərbaycanla təzyiqləri bir o qədər artır. Amma qərblə strateqlər bir şeyi unudurlar ki, Rusiyanın enerji təsirindən çıxmaq üçün Avropanın 6 faiz enerji tələbatını ödəyən Azərbaycanı davamlı haqsız təzyiqlərlə Rusiyanın təsirinə salmaq zərərliyədir. Azərbaycanın milli maraqlarına hansı əməkdaşlıq formatı təminat verirsə, həmin formatın seçimi normal qarşılanmalıdır. O ki qaldı Ermənistanla Azərbaycan arasında bağlanacaq sülh sazişinə, beynəlxalq zəminlik məsələsində bunu də nisbi anlayış kimi qəbul etməyi doğru hesab edərdim. İlk növbədə, ona görə ki, bu gün dünyada hüquqa, ədalətə yanaşma güc və qüvvə prizmasından asılıdır. Ukrayna buna əyani sübutdur. Rəsmi Kiyevin 1992-ci ildə nüvə silahından imtinası barədə Lissabon protokoluna 5 nüvə dövləti-Rusiya, ABŞ, Fransa, Böyük Britaniya və Çin təminatçı ölkə olaraq imza atıblar. Həmin beş ölkə Ukraynaya xarici hərbi müdaxilənin qarşısını almağa və bu baş verərsə, dəstək verəcəkləri barədə zəmanət veriblər. Nəzərə alaq ki, həmin 5 ölkə həm də BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvləridir. Lakin bu gün Ukraynanın

təhlükəsizliyinə və xarici hərbi müdaxilədən qoruyacağına təminat verən Rusiyanın işğalına məruz qalıb, Çin isə seyrçi mövqedədir. Bunlar acı həqiqətlərdir. Dünyada beynəlxalq hüquq normalarının kobud və açıq şəkildə pozulduğu indiki dövrdə bütün bunlar siyasi maraqlara və dünya gücləri arasında aparılan rəqabətə və mübarizəyə bağlıdır. Paşinyan düşündür ki, Rusiya qlobal güc funksiyasını itirib və dövlət olaraq gələcəyi qaranlıqdır, odur ki, Qərb və ABŞ kimi güclü müttəfiqlərlə ağır məğlubliyyətinin nəticələrini bir qədər aradan qaldırmaq vəsilə ola bilər. Məhz həmin yanlış strategiyadır ki, Moskvadan uzaqlaşır, qonşuları ilə münasibətlərin normalallaşmasına can atmır. Bəşəkə getməsinin əsl səbəbi də, mənəcə İrəvanın Moskvaya uğursuz demarşıdır. Realıqsa ondan ibarətdir ki, Cənubi Qafqaz regionunda tək-cə Moskvanın deyil, həm də Ankaranın maraqları nəzərə alınmalıdır".

BAXCP sədrinin müavini, siyasi şərhçi Niyaməddin Orduxanlı Azərbaycan tərəfinin başlatmalı olduğu təzminat savaşına da toxundu: "Paşinyanın son açıqlamaları göstərir ki, Ermənistan nə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına, nə bizim anklav ərazilərinin qaytarılmasına, nə də Azərbaycanla sülhün bağlanmasına hazırlaşır. İndiki vəziyyətdə sülhün bağlanması ermənilərə sərf etmir. Mümkün qədər yayınrlar. Buna görə də danışıqların Ermənistan üçün Gürcüstanın və ya başqa bir ölkənin olmasının önəmi yoxdur. Nüvə dövləti olan Fransa və ABŞ da hazırda Ermənistanın tərəfindədir. Bütün gücləri ilə 30 il idi ki, işğalçı Ermənistanı dəstəkləyirdilər. İndi də

çalışırlar ki, hansı yolla olursa-olsun ermənilərə dəstək olsunlar. Ancaq yenə də böyük səhvə yol verirlər. Özlərini Qafqazda Ermənistanla bu cür dəstək verməkdə görürlər. Ermənilərdən Rusiya əleyhinə bir vasitə kimi istifadə edirlər. Əlbəttə ki, Azərbaycan heç bir mənada Ermənistanla müqayisə oluna bilməz. Tək ordu baxımından deyil, bütün göstəriciləri ilə. Ermənilər başa düşməlidirlər ki, uzun illərdəki xəstə təfəkkürlərindən əl çəkəməlidirlər və Azərbaycanla normal əlaqələr qurmalıdırlar, dinc və sülh şəraitində yaşamağıdır. Başqa yol onları daha böyük faciələrə gətirib çıxardacaq. Həm də biz çox yaxşı bilirik ki, Ermənistan Rusiyanın bir forpostudur. Bu günə qədər cənab Prezident Vladimir Putinlə apardığı uğurlu diplomatik danışıqlar yolu ilə sülh razılığını da əldə edə bilərlər. Rusiyanı razı sala bilsək, o zaman Ermənistanla da sülh sazişi imzalanacaq. Əsas təminatı Rusiyadan almalıyıq. Sülh sazişi razılığı əldə olunsa, mütləq Azərbaycana qarşı Ermənistanın başladığı işğalçı müharibə nəticəsində vurduğu ziyanı görə təzminat ödəməsi və işğalçı müharibəni başlada-raq insanlıq əleyhinə ağır cinayətlər törətmiş şəxslərin ədalət mühakiməsi qarşısına çıxarılması məsələsi öz əksini tapmalıdır. Siyasətdə zaman anlayışı çox önəmlidir. Biz bu məsələni qaldırmaqda yubanmışıq və heç olmasa, bundan sonra məsələni ciddi şəkildə həm Ermənistan, həm də beynəlxalq birlik qarşısında qoymalıyıq. Eyni zamanda həm də Ermənistan ona görə təzminat ödəməlidir ki, bir də qələt edib, başqa dövlətlərin ərazisini işğal etməsin və digərlərinə də dərs olsun".

□ **Cavanşir ABBASLI**
 "Yeni Məşavət"

Oktabrın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qarabağa səfəri İran mediasında geniş işıqlandırılıb. Axar.az bildirir ki, İranın bir çox media orqanları Prezidentin səfərindən xəbər, foto və videolar paylaşılıb. Bir sıra xəbərlərdə bundan əvvəl Qarabağda yaşayan ermənilərin sayının 150 min nəfər olduğu iddia edilib.

“Azərbaycan Ordusunun 3 həftə əvvəl sürətli hücumundan sonra ermənilər Ermənistanı qaçmağa məcbur oldular. Azərbaycan bayrağının qaldırılmasının rəsmi mərasimi Bakının Qarabağ üzərində tam suverenliyinin bərqərar olması, Qarabağda “müstəqil artsax” erməni dövləti və ölkəsinin” rəsmi sonu deməkdir”, - İran mediası yazıb. Qeyd edək ki, Ermənistan Qarabağda yaşayan ermənilərin sayını şişirdərək 120 min yazdığı halda İran mediasının 150 min rəqəmini haradan alması da maraqlıdır.

Son zamanlar Qərb mətbuatında da Azərbaycanın guya yaxın həftələrdə Ermənistanı hücum edərək, onun cənubunu ələ keçirəcəyi barədə iddialar yayılıb. Ötən həftəsonu “Politico” nəşrinin yazdığına görə, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken xəbərdarlıq edib ki, Azərbaycan yaxın həftələrdə Ermənistanı hücum edə bilər. Nəşrin yazdığına görə, rəsmi şəxslər bildiriblər ki, Blinken telefonla keçirilən konfrans zamanı Ermənistanın “işğal” ehtimalını gündəmə gətirib. Blinken Konqres üzvlərinə bildirib ki, Dövlət Departamenti daha ABŞ-ın Azərbaycana hərbi yardımına icazə verən sənədin müddətini uzatmayacaq. Lakin sonradan “Politico”nun bu iddiasının yalan olduğu üzə çıxdı. ABŞ Dövlət Departamenti açıqlama yayaraq, sözügedən xəbərin yalan olduğunu bildirdi. İstənilən halda, bu cür xəbərlərin nüfuzlu nəşrlərdə tirajlanması adi hadisə sayıla bilməz.

Bizim.Media-ya açıqlama verən Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlunun fikrincə, bu cür yazılar Azərbaycana qarşı informasiya müharibəsinin tərkib hissəsidir: “Qərb mətbuatı bu cür məlumatları ortaya atmaqla Azərbaycana qarşı informasiya müstəvisində təxribat müharibəsi aparır. Azərbaycan Prezidenti Ermənistanın ərazi bütövlü-

Azərbaycana qarşı “fake news”lar hücumu

ABŞ nəşrinin yalanı tez ifşa olundu, İran mediası isə 150 min(?) erməninin “dərdindən” yazır

yünü tanıdığını bəyan edib. Azərbaycan işğalçı ölkə olmadığından heç bir ölkənin ərazisinə qarşı təcavüz həyata keçirmək niyyətində deyil. Bu, sadəcə olaraq, Azərbaycanı gündəmdə saxlamaq məqsədi daşıyır. Onlar Yaxın Şərqdə, Şərqi Avropada baş verən hadisələr kontekstində belə Azərbaycana qarşı təxribatları bir an olsun dayandırmamaq üçün daima bu cür variantlara əl atırlar”. Bu cür “fake” hücumlar nəyə hesablanıb?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov cənub qonşumuzun hər zaman “erməni sevgisi”ni bürüzə verdiyini söylədi: “İran özünün Azərbaycan “sevgisini” heç vaxt gizlətməyib. Biz bu sevgini zaman-zaman görməkdəyik. Baxın, 30 illik Qarabağ savaşımızda İran kimin yanında dayandı? Sözdə bizim ərazi bütövlüyümüzü dəstəkləyən İran 30 il ərzində blokada şəraitində yaşayan Ermənistanın onun cənub sərhədinə geniş nəfəslik verdi. Bu illər ərzində İran Ermənistanın və o cümlədən Qarabağda yaşayan ermənilərin ərzaq, dərman, yanacaq və digər məhsullarla təminatında misilsiz rolu oynadı. Rəsmi Tehran 30 ildə Qarabağdakı separatçıları yüksək səviyyədə dəstəklədi və zəruri saydığı hallarda ora silah-sursat daxil birbaşa yardımlar göndərdi.

İran mətbuatında Azərbaycan Prezidentinin işğaldan azad olunmuş Qarabağ torpaqlarımıza səfərini bayağı şəkildə işıqlandırılması heç təsadüfi deyil. İran kimi diktator rejimli bir ölkənin mətbuatının Azərbaycan Prezidentinin Qarabağa səfərini, Xankəndində, Ağdərədə, Xocalıda bayraq qaldırmasını bir başqa şəkildə şərh edəcəyini gözləmək düzgün olmazdı. Bu mətbuat rejimin siyasi baxışlarını bölüşür - burada təəccüblü heç nə yoxdur. Görünən budur ki, İranın erməni sevgisi ermənilərin özlərinin müəy-

yən etdiyi 120 min vahidlə deyil, 150 min vahidlə ölçülür. Deməli, İranın Qarabağda yaşamış ermənilərə olan sevgisi Ermənistanı və dünyanın başqa yerlərində yaşayan ermənilərin Qarabağda yaşamış erməni toplumuna olan sevgisindən daha böyükdür. Buna nə deyəsən - bu reallıqdır. Unutmayaq ki, Qarabağ torpaqlarımız işğal olunduqdan sonrakı illərdə işğal altında qalmış yaşayış məntəqələrimizi söküb talan edən tək ermənilər olmayıb. Bu yağ-malamada İranın 200-dən çox şirkəti iştirak edib. Bax budur İranın Azərbaycan sevgisi. Biz İranla münasibətdə heç vaxt bunları unutmamalıyıq. Onlar öz maraqları xatirinə lazım gələndə məmnuniyyətlə ağa qara deməyi bacarırlar. Heç şübhəsiz ki, bütün bu dediklərimizi Azərbaycan hakimiyyəti, onun Prezidenti cənab İlham Əliyev çox yaxşı bilir və İranla münasibətlərdə bu məqamlar heç vaxt unudulmur.

Qərbin Azərbaycanı, onun Qarabağ bölgəsini gündəmdə saxlamaq cəhdləri isə təbiidir. Bu gün Yaxın Şərqdə İsrail ilə Fələstin arasında baş verən hərbi münaqişə ilə dünya demək olar ki, üçüncü dünya müharibəsinin bir addımlığındadır. Təbii ki, dünyanın diqqətinin bu qədər ciddi bir hərbi toqquşmaya fokuslandığı bir zamanda Qarabağ məsələsinin “unudulmasından” əndişələnənlər də az deyil. Biz bu cür şər-böhtanlara hazır olmalıyıq və beynəlxalq mətbuat vasitəsilə dərhal onların cavabını verməliyik. Əsas olan odur ki, Azərbaycan Prezidenti - Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Ordusu Azərbaycan xalqının dəstəyi ilə Azərbaycanın bətnində qara yaraya çevrilmiş erməni separatizmini cərrahi əməliyyatla kökündən kəsib atdı. Bu tarixi qələbədən sonra qərbdə də, şərqdə də, cənubda da, şimalda da kim nə danışır da-

nışsın. Biz bizə lazım olanı etdik...”

Siyasi analitik Asif Nərimanlı bu cür dezinformasiyaların kökündə dayanan səbəblərdən söz açdı: “Azərbaycanın suverenliyini tam bərpa etməsindən sonra yayılan bu yalanlar Ermənistanın, ümumilikdə beynəlxalq səviyyədə şəbəkələşmiş erməni lobbisinin bizə qarşı kampaniyasının tərkib hissəsidir. Erməni lobbisi ABŞ-da da aktivdir, İranda da. Və məqsəd ABŞ-dan İrana qədər coğrafiyada Azərbaycana qarşı cəbhə qurmaqdır. Erməni lobbisinin Avropada və ABŞ-da siyasi administrasiyalara təsir etdiyi bilirik, bu baxımdan, Qərb cəbhəsinin Azərbaycana qarşı mövqe sərgiləməsi üçün bütün vasitələrə əl atırlar. İran isə Ermənistanın bölgədə sığına biləcəyi yeganə qapı olaraq qəbul edilir. Bu dezinformasiya axınında ABŞ və İrandakı erməni lobbisi ortaq həmkət edir, o cümlədən hər iki ölkənin Azərbaycana qarşı siyasətinə yön verməyə çalışırlar. Hərçənd bölgədəki son proseslər fonunda Vaşinqton və Tehranın ortaq maraqları da aydın görünür. Çünki Qarabağ məsələsi artıq danışıqların gündəmi deyil, Bakı və İrəvan danışıqlarında əsas həlledici məsələ kommunikasiyaların açılması olacaq, xüsusilə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına dair Ermənistanın götürdüyü öhdəlik. Burada

Sankt-Peterburqdakı Azərbaycan icması yayılan videoları pislədi

Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində yaşayan Azərbaycan icması millətlərarası münasibətlərə və milli-mədəni müxtəlifliyə böyük zərbə vuracaq xoşagəlməz insidentlə bağlı şəhər ictimaiyyətinə müraciət edib.

Bu barədə Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsindən məlumat verilib.

“Sankt-Peterburq və Leningrad vilayətinin Azərbaycan Milli-Mədəni Muxtariyyəti” şəhər ictimai birliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycanlı Gənclər Birliyinin adından yayılmış bəyanatda bildirilib ki, azərbaycanlılar Sankt-Peterburq şəhərinin günahsız sakinlərinə hücumda iştirak etməsi ilə bağlı videoları çəkilən gənclərin əməllərini qətiyyətlə və hiddətlə pisləyir: “Bu hərəkətlər dərin hiddət və narazılıq doğurur. Bu gənclərin əməlləri dəyərlərimizə ziddir, nifrət doğurur, millətlərarası harmoniyanın əsaslarını sarsıdır”.

Nəzərə çatdırılıb ki, bu insident Sankt-Peterburqda və Leningrad vilayətində millətlərarası münasibətlər üçün mümkün mənfi nəticələrlə bağlı narahatlıqları da artırır. Çünki bu cür hərəkətlərin uzun müddət harmoniya şəraitində yaşayan müxtəlif mədəniyyətlər və xalqlar arasında qarşılıqlı anlaşmanın və tolerantlığın pozulmasına gətirib çıxarmasına yol vermək olmaz: “Şəhərimizin bütün vətəndaşlarını həmrəyliyə və əməkdaşlığa çağırırıq. Biz asayışı qorumalı, eyni zamanda cəmiyyətdə millətlərarası münasibətlərin möhkəmlənməsinə çalışmalıyıq”.

Qeyd edək ki, bəzi blogerlərin məlumatlarında və teleqram kanallarında etnik azərbaycanlılardan ibarət quldur dəstəsinin yerli sakinlərə hücumlar etməsi, bu cinayətləri diasporun və polislərin ört-basdır etməsi barədə məlumatlar yayılıb. Internetdə Sankt-Peterburqda yaşayan azərbaycanlıları yolverilməz üsullarla cəzalandırmağa dair qorxunc və təhlükəli çağırışlar yer alıb.

Azərbaycan, Türkiyə və Rusiya eyni mövqeyə malikdir və bu, Ermənistanı çıxılmaz vəziyyətə salır. ABŞ kommunikasiyalarının Rusiyanın nəzarətində, yaxud vasitəçiliyi ilə açılmasına qarşıdır, İran da Zəngəzur dəhlizinin açılmasında Ermənistanın mövqeyini müdafiə edir. Yeni ABŞ və İran nə

qədər düşmən kimi görün-sə də, Cənubi Qafqazda maraqları uzlaşır. Görünür, ABŞ və İrandakı erməni lobbisi də bundan istifadə edərək, belə dezinformasiyalarla həm Vaşinqtonun, həm də Tehranın siyasətini yönləndirməyə çalışırlar”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Məsələ”

Son dövrlər insanlar əmlak bazarında qiymətlərin bahalaşmasından narazılıq edirlər. Vəziyyət o həddə çatıb ki, hətta əvvəllər ucuz qiymətə kirayə verilən mənzillər belə baha qiymətə təklif edilir. Bunun səbəbi isə Bakıda istismar müddəti bitmiş binaların sökülməsi ilə əlaqələndirilir.

Yeri gəlmişkən, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov hələ ötən il mediaya müsahibəsində bildirib ki, paytaxtda istismar müddəti başa çatmış binalar və fərdi yaşayış evləri söküləcək. Bakı merinin sözlərinə görə, paytaxtda hər iki sakin-dən biri SSRİ vaxtı tikilmiş, tipik çoxmənzilli binalarda yaşayır. Ona görə də Bakıda köhnə binalar sökülüb əvəzində yenilərinin inşa edilməsi nəzərdə tutulur. Söküntü sovet dövründə tikilmiş bütün yaşayış binalarına şamil olunacaq. Söküləcək binalar beşmərtəbəli və doqquzmərtəbəlidir. Şəhər meri onu da qeyd edib ki, həmin binalarda yaşayan sakinlər mərhələli şəkildə köçürüləcəklər. Lakin söküntü işlərinin nə zaman və hansı istiqamətdə başlanacağı, eləcə də digər detallar hələlik məlum deyil.

Ekspertlər hesab edir ki, qəzalı vəziyyətdə olan binaların söküntüsü əsasən Bakı şəhərinin mərkəzi rayonlarını əhatə edəcək. İndiyə qədər Bakının müxtəlif ərazilərində istismar müddətini başa vurmuş bir neçə bina sökülüb, amma bəzi yerlərdə çox sayda belə bina qalmaqdadır. Ən çox qəzalı vəziyyətdə olan binaların isə Nəsimi, Nərimanov, Yasamal və Səbəyl rayonlarında olduğu qeyd edilir.

Əmlak eksperti Ramil Osmanlının fikrincə, nəinki mərkəzi hissələrdə, paytaxtın digər ərazilərində də onlarla qəzalı vəziyyətdə olan bina var. Ekspertin sözlərinə görə, Bakıda 1970-ci ildən əvvəl tikilmiş yaşayış binaları var ki, onlar ipoteka üçün də yarar-sız hesab olunur. O əlavə edib ki, qəzalı vəziyyətdə olan binalar çox olduğuna görə onların söküntüsü mərhələli şəkildə həyata keçirilə bilər. Mütəxəssislər bu qənaətdədir ki, köhnə binaların sökülməsi tikinti materialları bazarında müsbət təsir göstə-rəcək.

Çünki köhnə binaların yerində yeniləri inşa edilərkən tələb edilən materialların müəyyən hissəsi yerli bazar-dan alınır ki, bu da iqtisadi cəhətdən müsbət amildir, üstəlik, bu, yeni iş yerləri də deməkdir.

Başqa bir mənbə isə iddia edir ki, adətən bu cür xəbərlərin yayılması ev dəllallarının "xüsusi əməliyyatı"dır. Belə ki, paytaxtın mərkəzi hissəsində istismar müddəti başa çatmış 2,3,5 və 9 mərtəbəli binaların sökülməsi gündəmə gəldikdən sonra bu tip binalardan ev alanların sayı çoxalır. İnsanlar 60-80 min manat civarında köhnə binalardan ev almağa üstünlük verirlər ki, bunun da səbəbi bəllidir. Bu həm mümkün söküntü anon-su, həm də ev maklərlərinin oyunu ola bilərmi?

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Nüsrət İbrahimov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, ölkədə il ərzində təxminən 2.5-2.7 mln. kv.m mənzil inşaat edilir:

"Bu binaları inşa edən məlum bir qrup şirkətlər var və onların da orta illik iş həcmi müəyyəndir. İl ərzində bu şirkətlər ya köhnə binaları söküb yerində inşa edir və ya boş torpaq sahəsi tapıb bina inşa edirlər. Bazar isə sabitdir. Bazar əsasən mövsümi aylara və fors-major hadisələrinə reaksiya verir. Qalanı isə uydurma təxəyyül məhsuludur".

Əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı. O dedi ki, ölkə iqtisadiyyatının böyük bir hissəsi tikinti və əmlak sahəsindən asılıdır: "Tikinti sahəsi nə qədər çox inkişaf etsə, tikintidə istifadə olunan həmin tikinti materiallarının istehsalı və satışı prosesi sürətlənər. Tikintidə istifadə olunan beton, kərpic, sement, qum və digər materiallar var ki, bunlar Azərbaycanda istehsal olunur və ölkəmizin təbii sərvətlərindən ibarətədir. Biz nəzərə alaq ki, bir bina tikilərkən təqribən 2-3 il çəkir, bu da imkan verir ki həmin müddətdə yeni iş yerləri açılsın. Həmin tikinti materiallarını istehsal edən və satışını həyata keçirən bütün mərkəzlər işlək vəziyyətdə olur. Tikinti bitdikdən sonra mənzillərin təmirində istifadə olunan bütün tikinti materiallarının hər biri yerli bazardan alınır, istər parket, divar kağızı və sairə. Mənzillərdə təmir bitdikdən sonra vətəndaşlar evi əşyaları ilə doldururlar. Məişətdə istifadə olunan hər bir əşya da yenə də yerli bazardan əldə olunur ki, bu da yerli tikinti bazarına müsbət təsirini göstərir. Ortalama hər bir binada təqribən 70-200 arası mənzil olur ki, bu mənzillərin hər birinin təmirinə otaq sayına görə 25-50 min manat pul xərclənir. Bundan əlavə evlərin içinin əşyalarla doldurulması yetəri qədər və-

Bakıda böyük söküntü anon-su - ev maklərlərinin oyunu, yoxsa...

Paytaxtın mərkəzi hissəsində istismar müddəti başa çatmış binaların sökülməsi gündəmə gəldikdən sonra ev alanların sayı artır

sait tələb edir ki, bu da onu deməyə əsas verir ki, hər bir bina tikilib başa çatdıqdan sonra bu iqtisadiyyata milyonlarla xeyir vermiş olur. Başqa tərəfdən, təkcə paytaxtda 11 minə yaxın istismar müddətini bitirmiş binalar var. Çox sayda qəzalı vəziyyətdə olmuş binalar var ki, bunlar da ən qısa müddətdə sökülərək yeni tikili binalarla əvəzlənəcəkdir. Bir çox insanlar artıq yatırımları həmin söküntü ehtimalı olan binalara edirlər ki, mənzillər sökülərkən sahibinə bina tikilib təhvil veriləndə kirayə pulu ödənilsin. Onlara köç xərcləri də verilir və daha sonra həmin binanın yerində vətəndaşa mənzilin ümumi sahəsi daha geniş, daha təmirli, yeni tikili bina-dan mənzil verilir ki, onun da satış qiyməti vətəndaşın köhnə mənzilindən demək olar ki, iki dəfəyədək baha qiymətə dəyərləndirilir. O baxımdan,

yatırımcılar bu sahəyə daha çox sərmayə qoyduqlarına görə köhnə binalarda qiymət artımları davam edir".

Ekspert əlavə edib ki, xüsusən də söküntü ehtimalı olan binaların qiymətinin artmasına bu sahəyə yatırılan kapitalar təsir edir ki, bu da qiymətlərin hər gün artmasına gətirib çıxarır: "Bundan əlavə, nəzərə almalıyıq ki, Azərbaycanın özündə tikinti materialları ilə bağlı xeyli rəqəmlər var. Və azad olunmuş ərazilərimizdə 140 adda təbii sərvətlər, mədənlər var ki, onların da böyük bir hissəsi tikinti sahəsində istifadə oluna biləcək mədənlərdir. Yaxın gələcəkdə həmin mədənlərin istismarına başlanarsa, bu həm ölkədə tikinti materiallarının bolluğuna, qiymətlərin enməsinə gətirib çıxara bilər. Azərbaycan artıq həmin mədənlərdən istehsal etdiyi materialları xarici ölkə bazar-

larına da sata bilər. Təbii ki, qiymət artımları davam edir. Buna bir səbəb də tikinti şirkətləri əvvəlki illərdə torpaq sahələri alaraq çoxmənzilli binalar inşa edirdilər. Hazırda Bakının mərkəzinə yaxın ərazilər çoxmənzilli binalar üçün yararlı torpaq sahələri olmaması, yaxud da olan torpaqların qiymətinin həddən artıq baha olması səbəbindən artıq tikinti şirkətləri də köhnə pilot layihə üzrə onları sökərək yerində yenisini tikirlər. Bu da onların xərcini iki dəfəyədək artırır. Xərc artdıqca bu da satış qiymətinə öz təsirini göstərir".

E.Fərzəliyev əlavə edib ki, hazırda Bakıda təqribən 7 minə yaxın vasitəçi - ev dəllalı, el arasında desək, "maklər" fəaliyyət göstərir: "Onların işi vasitəçilikdir, satışda olan mənzilləri alıcılara təqdim etmək, onların reklamını aparmaqdan ibarətdir. Qiymətlər artdıqca, əmlak bazarında alıcıların sayı da azalır. Fikrimcə, qiymət artımına səbəb təkcə bu sahədə fəaliyyət göstərən vasitəçilər deyil. Ümumən dünyada baş verən prosesdir ki, qiymət artımları demək olar ki, hər yerdə baş verir, eləcə də bizdə. Köhnə 2-5 mərtəbəli binaların artıq ipoteka predmetinə çevrilə bilməməsi səbəbindən mənzil alan şəxslər 9 mərtəbəli binalardakı mənzilləri və yeni tikililərdəki çıxarışlı mənzilləri alırlar, bu da süni və təbii formada qiymət artımlarına səbəb olur".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Naxçıvanın büdcəsi 100 milyondan çox kəsildi

Ekspert: "Dotasiyaların azalması fonunda, özəl sərmayələrin cəlb olunmasına ehtiyac var"

Gələn il Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya (transfərtin yuxarı həddi) 343 260 000,0 manat olacaq. Bu, "Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsində əksini tapıb.

Bu, 2023-cü ilə müqayisədə 109 531 000 manat, yaxud 24,1 faiz azdır. 2023-cü ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya (transfərtin yuxarı həddi) 452 791 000,0 manat nəzərdə tutulub.

Ümumilikdə, Naxçıvana dotasiya ümumi dövlət xidməti xərclərinin 7,1 %-ni təşkil edəcək. Məlumat üçün qeyd edək ki, gələn il büdcə gəlirlərinin 34 milyard 173

milyon manat, büdcə xərclərinin isə 36 milyard 763 milyon manat olacağı gözlənilir.

O da məlumdur ki, Naxçıvanın sosial-iqtisadi inkişafında büdcədən ayrılan dotasiyalar önəmli rol oynayır. Belə olan halda, maraqlıdır, dotasiyanın həcmnin azaldılması Naxçıvanın inkişafına mənfi təsir etməzmi?

Sözügedən məsələyə aydınlıq gətirən iqtisadçı alim Əli Əlirzayev "Ba-

kı-Xəbər"ə açıqlamasında buna birmənalı yanaşmadı: "Əvvəla, ara-sıra çağırışlar səslənirdi ki, Naxçıvana ayrı-

lan dotasiyaların həcmi azaldılsın. Gələn il üçün muxtar respublikaya dotasiyaların həcmnin azaldılması müəy-

yən səbəblərlə bağlıdır. Məsələ ondadır ki, Naxçıvanın idarəetmə sistemində islahatlar həyata keçirilir. İslahatlarla əlaqədar ixtisarlara gedir. Bir sıra idarələr ləğv edilir. İdarələr ləğv olunanda istər-istəməz işçilərin sayı azalır. Nəzərə almaq lazımdır ki, idarəetmə aparatı mərkəzləşmiş büdcədən maliyyələşir. İxtisarlara aparılması büdcə ayırmalarının azalmasına öz təsirini göstərir. Dotasiyaların azaldılması o demək deyil ki, sosial məqsədlər üçün ayrılan vəsaitlərin həcmi azalır və yaxud da azaldılacaq. Fikrimcə, bununla bağlı işlər əvvəlki kimi həyata keçiriləcək. Azalma idarəetmə aparatı ilə əlaqədardır. Sistem sadələşdiyi

üçün əlavə xərclərin həcmi azalır. Bu, əksər ölkələrdə belədir. Dotasiyaların azalması fonunda, Naxçıvanda iqtisadiyyatın prioritet sahələrini inkişaf etdirmək lazımdır. Bununla bağlı özəl sərmayələrin cəlb olunmasına ehtiyac var. Naxçıvanın özünün resursları var. Sadəcə, elə etmək lazımdır ki, o resurslardan səmərəli istifadə edilsin. Hesab edirəm ki, bütün bunlardan maksimum səmərəli və düzgün istifadə etmək lazımdır. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu gün Naxçıvandan da prioritet sahələr var. Bunlar işğaldan azad olunan ərazilərin bərpasıdır. Bununla əlaqədar dövlət büdcəsindən böyük vəsaitlər ayrılır. Təsədüfi deyil ki, bu ilin ortalarında büdcəyə daxil olan əlavə vəsaitlər işğaldan azad edilən ərazilərin bərpasına yönəldildi".

□ "Yeni Müsavat"

AŞ PA-nın son sessiyasında Azərbaycan qarşı “Dağlıq Qarabağda humanitar vəziyyət” adlı qətnaməsini ermənilər “bayram” kimi qəbul etdilər. Bütün ümidlərini itirən Ermənistan AŞ PA-nın “rəsmi Bakı öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyə, Assambleyanın AŞ PA-nın 2024-cü ildə keçiriləcək ilk sessiyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin ən azı müvəqqəti olaraq dayandırılmasına səs verməkdən başqa yolu qalmayacaq” bəyanatına seviniblər.

Düşmənlərin yeni həmləsi: Azərbaycanın Avropa Şurasında mandatını dayandırmaq

Türkiyə və Azərbaycanın qurumdan çıxarılması ilə bağlı çağırışlar ciddi qəbul edilə bilməz, amma...

Qeyd edək ki, AŞ PA Türkiyə əleyhinə də qətnamə qəbul edib. Petr Bayrın (Avstriya) məruzəsi əsasında hazırlanan qətnamədə deyilir ki, Ankara ölkə qanunlarına zidd fəaliyyətinə görə həbs edilən Osman Kavalanı 1 yanvar 2024-cü il tarixinə qədər azad etməsə, Türkiyə nümayəndə heyətinin səlahiyyətləri dayandırılmalıdır. Ümumiyyətlə, AŞ PA-nın son sessiyası anti-Azərbaycan və anti-Türkiyə əhvalında keçib, erməni deputatlar hər iki ölkənin ünvanına böhtanlar səsləndiriblər. Məsələn, nümayəndə heyətinin üzvü Armen Gevorgyan Ermənistanı “demokratik” ölkə kimi təqdim edərək iddia edib ki, guya Ermənistan Türkiyə və Azərbaycan tərəfindən sıxışdırılır. Guya Avropa enerji resurslarına görə Ermənistanla olan təzyiqləri görməzdən gəlir: “Beynəlxalq münasibətlərdə demokratik mədəniyyət, insan haqları və qanunun aliliyi əvəzinə ikili standartlar, güc siyasəti, neft və qaz üstünlük təşkil edən amillərə çevrilir”.

Daha sonra o təklif edib ki, Türkiyə və Azərbaycan AŞ PA-dan xaric edilsin: “Sözlərini ümumiləşdirmək üçün qeyd etmək istərdim ki, Azərbaycan və Türkiyənin Avropa Şurasında bundan sonra da cəzasız qalması bu təşkilatın ideoloji ölümü ilə nəticələnecek”.

Əlbəttə ki, Ermənistan kimi işğalçı dövlətin Türkiyə və Azərbaycanın qurumdan çıxarılması ilə bağlı çağırışı ciddi qəbul edilə bilməz, amma belə görünür ki, hər iki qardaş ölkəyə qarşı hücumlar bir mərkəzdən idarə olunur. Strasburqun Fransanın şəhəri olduğunu xatırlatmaq kifayət deyil, bu bir korruptlaşmış ermənipərəst qüvvələrin Azərbaycanı və Türkiyəyə sinxron hücumunun göstəricisidir.

Deputat Bahruz Məhərrəmov “Yeni Məsavət”ə açıqlamasında Avropa Şurasının ikiüzlü siyasətindən söz açdı: “Avropa Şurası Parlament Assambleyasının 12 oktyabr 2023-cü il tarixli qətnaməsi və

tövsiyəsi Azərbaycan üçün qəbul edilməzdir. İlk növbədə, ona görə ki, real situasiyanı təhrif edən bu cirkli kağız parçalarının qərəzli və sifarişlə qəbul olunması şübhə doğurmur.

Avropa Şurası yaradılarkən kifayət qədər ali niyyətlər ifadə olunub. İnsan Hüquqları haqqında Ümumi Bəyannamənin məqsədinin, bəyan etdiyi hüquqların hamıqla və səmərəli tanınmasının və həyata keçirilməsinin təmin edilməsi olduğunu bəyan edib. Azərbaycan məhz bu dəyərləri bölüşdürüyünə və özünün konstitusiyasında təsbit olunmuş ali niyyətlər və dövlətin ali məqsədləri ilə üst-üstə düşdüyünə görə Avropa Şurasına üzv olub.

Azərbaycanın Avropa Şurasının üzvü olduğu 22 il ərzində biz bu qurumdan faktiki işğal və təcavüz faktı ilə bağlı qətiyyətli mövqe görməmişik. Baxmayaraq ki, AŞ PA özü bir neçə dəfə BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə istinad etmiş, bununla işğal faktını tanıyırdı, lakin işğala son qoyulması ilə bağlı bu qurum danışmamağa üstünlük verdi. Gəncə, Bərdə, Tərtərdə dinc insanlar Ermənistan tərəfindən raket atəşinə tutularək, 10-larla insan müharibə cinayətlərinə qurban gedərək AŞ PA Ermənistanla münasibətdə nəinki heç bir qərar, yaxud qətnamə qəbul etmədi, ümumiyyətlə, susmaqla İrəvanın cinayətlərinə xeyir-dua vermiş oldu. 700 mindən artıq məcburi köçkünün, 300 mindən artıq qərbi azərbaycanlının haqlarından bir dəfə də olsun bəhs etməyən bir təşkilatın dünyada ədalətin və sülhün əsası olan ümumi anlaşma və onların sadıq qaldığı insan hüquqlarına riayət etməklə təmin olunan əsas azadlıqlara sadiqliyi sual doğurmaldır. Fransanın göstərişləri ilə hərəkət edən, işğal və separatizmin müdafiəsinə çevrilmiş bir təşkilatın qərəzli qərar bizim üçün mötəbər ola bilməz. AŞ PA anlamalıdır ki, bu tip davranışlarla özünü ifşa edir və onsuz da bu təsisata azalmağa olan etima-

dı heçə endirir”.

AĞ Partiya başqanının i müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli hesab edir ki, bu mövqələr qərəzlidir: “Ermənistan və AŞ PA Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı şər-böhtan, təhdid kampaniyasına start veriblər. Azərbaycanın 30 il ərzində ərəzilər işğal altında qalanda, suverenliyi kobud şəkildə pozulanda onda niyə Avropa Şurası Ermənistanla qarşı sanksiyalardan danışmırdı?! Azərbaycan və Ermənistan arasında 30 il bu problem olanda hamısı susmuşdu. Rəsmi Bakı və Ankaranın regionda uğurlu tandemi Ermənistan və havadarlarını çox narahat edir və təlaşlandırır. Ermənistan bir tərəfdən Azərbaycanla sülhdən və Türkiyə ilə diplomatik münasibətlərin qurulmasından danışır, reallığa gəldikdə isə beynəlxalq meydançalarda bizim ölkələrimizin üstünə gedirlər. Azərbaycan və Türkiyə Ermənistanın bu ənənəvi, riyakar, qeyri-sabit mövqeyini qətiyyətlə gözdən keçirməlidir və bir daha bu ölkə ilə gələcək münasibətlərini nəzərdən keçirməlidir. Ermənistan anti-Azərbaycan və anti-Türkiyə ritorikasını, siyasi-diplomatik meydançada davam etsə, rəsmi Bakı ilə Ankara İrəvana xəbərdarlıq mesajları verməlidirlər ki, əgər onlar həqiqətən sülh istəyirlərsə, bu mövqelərdən əl çəkməlidirlər, əks halda, hansısa sülh razılaşması və diplomatik münasibətlərdən söz gedə bilməz. Ermənistan Azərbaycanın üstünə ona görə gedir ki, biz geri çəkilib onların istədikləri kimi ərazi bütövlüyünü tanıyıb, sülh müqaviləsinə imza ataq. Biz də əksinə, belə olan halda təkə Türkiyəni deyil, həm də Rusiya və İran kimi region ölkələrini yanıma alıb, Cənubi Qafqazda Ermənistanı təkəyib, üstünə getməliyik. Ona görə də Zəngəzur dəhlizi məsələsindən imtina etməməliyik”.

Beynəlxalq Münasibətlər və Diplomatika Araşdırmaları Mərkəzinin eksperti Kənan Novruzov isə qeyd etdi ki, Avropa Şurası belə qətnamələrlə özünü gözəndən salır,

Ermənistanı yanlış yola çəkir: “Nəzərə almaq lazımdır ki, AŞ PA Azərbaycana qarşı qərəzli davranan yeganə beynəlxalq təşkilat deyil. Zaman-zaman digər beynəlxalq qurumlar da oxşar mövqelərdən çıxış edib. Tamamilə korruptlaşmış bir çox beynəlxalq təşkilatlar müxtəlif vaxtlarda ortaya qoyduqları qərəzli mövqeləri ilə Ermənistanla “əl-qol açmağa” şərait yaradıblar. Bir çox hallarda İrəvan məhz bu qətnamə və “tövsiyələrə” arxalanaaraq öz destruktiv mövqeyini davam etdirir.

Beynəlxalq qurumların qərəzli, qeyri-obyektiv münasibətinin əsas səbəblərindən biri onlara erməni diasporunun güclü təsiridir. Məhz erməni lobbisinin fəaliyyəti nəticəsində beynəlxalq təşkilatların bir çoxu açıq-aydın ermənipərəst mövqedən çıxış edir.

İkinci bir tərəfdən, beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Avropa Şurasına Fransa kimi riyakar dövlətlərin təsiri kifayət qədərdir. Parisin Bakı, Ankara və İrəvana münasibəti məlumdur. Odu ki, Fransanın diktəsi ilə bir sıra beynəlxalq təşkilatların Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı qərəzli mövqeyi təəccüblü deyil. Azərbaycan bütün əngəllərə rəğmə, öz hədəflərinə çatıb, beynəlxalq hüququ özü təmin edib. Odu ki, Avropa Şurasının belə qətnamə və tövsiyələri bundan sonra da nəyisə, hansısa reallığı dəyişməyəcək. Əksinə, özü bədnam kimi tanınacaq. Əgər qurum Ermənistanla Azərbaycan arasında sülhdə, regional əməkdaşlıqda maraqlıdırsa, onda bu cür qərəzli davranışlarını dayandırmalıdır. Əks halda, öz səmimiyyətini şübhə altına atmış olacaq. Bu baxımdan, beynəlxalq təşkilatın bu qətnamələri və qərəzli tövsiyələri əslində özünə zərər verir.

Avropa Şurası qərarlarına redaktələr etməsə, özü gözəndən düşməyə, etibarını itirməyə davam edəcək”.

□ **Cavanşir ABBASLI, “Yeni Məsavət”**

Paşinyan Strasburqda nələrdən danışdı?

“Ermənistan ilin sonuna qədər Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamağa hazırdır”. “Sputnik Armenia”ya xəbər verir ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Avropa Parlamentində çıxış edərkən söyləyib.

“Oktyabrda Qranadada münasibətlərin normallaşdırılması üçün danışıqlarda irəliləyiş ehtimalı var idi”, - o bildirib.

“İrəvan Bakının Sovet Baş Qərargahının son xəritələri əsasında sərhədlərin delimitasiyasına başlamağa razılıq verməsini gözləyir. Biz suverenlik prinsipi əsasında regional nəqliyyat kommunikasiyalarını açmağa və öz ərazimizdə təhlükəsizliyi təmin etməyə hazırıq”, - deyərək o qeyd edib.

Paşinyan çıxışı zamanı deyib ki, Ermənistan Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı dərinləşdirmək niyyətindədir: “Lakin İrəvan bu münasibətləri regional əməkdaşlıq və regional ölçülərlə müqayisə etmək istəmir. Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə əlaqələri yeni elementlə - təhlükəsizliklə tamamlanıb. Söhbət avropalı müşahidəçilərin mülki missiyasından gedir. İrəvan bu yaxınlarda Roma Statutunu ratifikasiya etdi, bu, bizim beynəlxalq hüquq nizamının stimullaşdırılması və inkişaf etdirilməsində maraqlı olduğumuzu göstərir”.

Paşinyan Avropa Parlamentində müttəfiqlərin hərkətsizliyindən şikayətlənib. Onun fikrincə, bu, Ermənistanın suverenliyinə əsas təhdidlərdən biridir: “Xarici qüvvələr hibrid texnologiyalardan istifadə etməklə Ermənistanda daxili qeyri-sabitlik yaratmağa çalışıblar”.

Ermənistanın baş naziri Qarabağdakı Rusiya sülhməramlılarını da hərkətsizlik nümayiş etdirməkdə günahlandırır. Paşinyan bildirib ki, Qarabağdan Ermənistanla köçənlərin problemlərinin həlli üçün hökumət 100 milyon dollar ayırıb: “İrəvanın beynəlxalq tərəfdaşların köməyinə ehtiyacı olacaq”.

Avropa Parlamentinin sədri Roberta Metsola Ermənistanın baş naziri ilə keçirdiyi brifinqdə vurğulayıb ki, Aİ Ermənistanın ərazi bütövlüyünü və sərhədlərini toxunulmazlığını dəstəkləyir: “İndi diqqət ədalətli danışıqların bərpasına yönəldilməlidir”.

Paşinyan Avropa Parlamentinin sədri Roberta Metsola ilə də görüşüb.

Ermənistan tərəfdən görüşdə Ermənistan parlamentinin vitse-spikerləri Akop Arşakyan, Ruben Rubinyan, qanunverici orqanın Xarici Əlaqələr Daimi Komitəsinin sədri Sarqis Xandanyan, Avropaya inteqrasiya daimi komissiyasının rəhbəri Arman Yeqoyan və başqaları da iştirak ediblər.

İclasda Avropa Parlamentinin baş katibi Alesandro Çiokçetti, Avropa Parlamenti baş katibinin müavini Markus Vinkler, Avropa Parlamenti baş katibinin müavini Anders Rasmussen və digərləri də yer alıb.

İclasın gündəliyinə regionda baş verən proseslər, Qarabağdan Ermənistanla köçənlərin vəziyyəti və s. daxil edilib.

Oktaybrın 17-də Yasamal Rayon Məhkəməsində Xocalı rayonunun Meşəli kəndində soyqırım törətməkdə təqsirləndirilən Xaçatryan Vaqif Çerkezoğlu üçün məhkəmə prosesi başlayıb.

“Yeni Məsəvat” xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə prokuror ittiham aktını elan edib. İttihamda qeyd edilib ki, 23 dekabr 1991-ci il tarixdə şəhər saat 06 radələrində Vaqif Xaçatryan qanunsuz silahlı hərbi birləşmələrin üzvləri ilə birlikdə Xankəndi şəhərində dislokasiya olunmuş Rusiya Federasiyası Silahlı Qüvvələrinin 366-cı motoatıcı alayın şəxsi heyəti və ağır texnikasının dəstəyi ilə Meşəli kəndinə basqın edərək evlərə və küçələrə hücum edib. Onlar kənd sakinləri 1936-cı il təvəllüdü Quliyev Qədim, Quliyeva Ruba, Quliyev Mətləb, Novruzov Novruz, Novruzova Adilə, Novruzova Rəhilə, Novruzova Rübabə, Sadiqov Əvəz, Sadiqova Qonçə, Nurməmmədov Hüseyn, Nurməmmədova Pakizə, İbadullayev Nadir, Allahverdiyev Vidadi, Kazimov Xəlil, Mehraliyev Əli, Hümətov Bəhlul, Qasimov Ənvər, Xudayarova Surəyya, Xocalı rayon polis şöbəsinin Meşəli polis bölməsinin polis (milis) serjantları Quliyev İsmayıl və Novruzov Zakiri qətlə yetirib.

Daha sonra ittihamda münasibət bildirən V.Xaçatryan özünü ittihamlarda təqsirli bilməyib.

İş üzrə zərərçəkmiş şəxs İlham Kazimov məhkəmədə ifadə verərək bildirib ki, Vaqif Xaçatryanı şəxsən tanıyır: “Meşəli kəndinə hücum zamanı orada olmuşam. Bizi ermənilər mühasirəyə aldılar. Körpə uşaqlardan tutmuş böyüyə qədər 25 nəfər öldürüldü. 14 nəfər yaralandı. Onlardan

Meşəli qatilinin mühakiməsi - şahidlərdən qandonduran ifadələr

Soyqırımı törətməkdə təqsirləndirilən Vaqif Xaçatryan özünü günahsız sayır - erməni həyasızlığı

biri də mən. Atam da şəhid oldu. Çünki ovçu idi atam. Vaqif-gil bilirdilər ki, atamın atdığı güllə boşa çıxmayıb. O vaxt bizim kənd sakinini Nübar Qasimova gəlib dedi ki, bizi Vaqifin dəstəsi qırdı. Mən onun ömürlük həbsini istəyirəm. Meşəli soyqırımında Badara ermənilərinin hamısı iştirak edib. Nübar Qasimovanın yoldaşı şəhid oldu, özü də ayağından yaralandı. Badarada bundan başqa Vaqif olmayıb. Badarada Vaqif Xaçatryan bir bu idi”.

Zərərçəkən şəxs qeyd edib ki, Meşəlini ermənilər “Alazan” raketləri ilə vurublar: “Şəhər 7-nin yarısı idi. Kəndin aşağısında 3 güllə atıldı. On dan sonra başımıza güllə yağdırdılar. Kəndin Laçına tərəf hissəsi tutulmamışdı. Camaatın bir hissəsi qaçıb canını qurtara bildi, amma əsir götürülənləri öldürdülər. Bu, indi burada özünü artistliyə qoyub. Onların komandiri bu olub. Vaqifə ömürlük həbs cəzası verilsin”.

Daha sonra zərərçəkmiş şəxs Rəcəbov Şahvələd Kamal oğlu dindirilib. O qeyd edib ki, Badara ilə Meşəli qonşu kənddir: “Əvvəllər normal idi hər şey. 1988-ci ildən sonra bunlar çöndülər. Bizim yolumuz bunların kəndlərindən keçir. Hadisə günü yuxudan durdum ki, kəndi güllə yağmuruna tutublar. Şöbəyə getdim, kəndi müdafiə etmək istədik. Lakin baxdım ki, şəhidlərimiz var. Sağ budumdan mən də güllə yarası aldım,

sonra tərpanə bilmədim. Kənddə uşaq, qadın, qoca demədən hamıya qarşı vəhşilik edirdi. Yoldaşım da uşaqlarla qarlı havada oradan çox çətin çıxıb bildi. Mən yaralı olaraq meşəyə çıxdım, gördüm ki, ailəm orada qalıb. Yoldaşım donvurmada əlil oldu. Sonra bizi helikopterlə Ağdama gətirdilər. Bu Vaqif Meşəli hadisələrində döyüşlərə rəhbərlik edib, azərbaycanlılara qan uddurub. Bu adam ömürlük həbs olunmalıdır. Biz bunu tələb edirik”.

Zərərçəkən Salmanov Eldar Rəfi oğlu isə bildirib ki, Vaqif Xaçatryan və dəstəsi onun ailə üzvlərinə, ya-

zımov və Zakir Novruzovu həradan tanıdığını soruşub. Təqsirləndirilən şəxs adicəkilən zərərçəkmişləri yalnız kənd sakinini kimi tanıdığını deyib: “Üzdən xatırlayıram. Ramin İbrahim oğlu idi. İbrahim isə mənim qardaşımla kirvədir”.

Prokurorun növbəti sualı zərərçəkmişlərdən birinin idarə etdiyi təcili tibbi yardım avtomobilinə silahlı hücumla bağlı olub. Lakin təqsirləndirilən şəxs bu hadisəni də boyuna almayıb. Vaqif Xaçatryan hadisələrdə iştirak edən erməniləri də kənd sakinini tanıdığını deyib.

Xatırladaq ki, iş üzrə Xocalı Rayon İcra Hakimiyyəti və 59 nəfər zərərçəkmiş qismində tanınıb.

Qeyd edək ki, Meşəli soyqırımı ilə bağlı beynəlxalq əxtarıda olan Ermənistan vətəndaşı Xaçatryan Vaqif Çerkezoğlu bu ilin iyulunda Laçın sərhəd-keçid məntəqəsində saxlanılıb.

Vaqif Xaçatryanın üzv olduğu cinayətkar dəstə 1991-ci ilin dekabr ayında Xocalı rayonunun Meşəli kəndində 25 nəfər azərbaycanlıyı öldürüb, 14 nəfərə xəsarət yetirib, 358 nəfər azərbaycanlıyı isə qanuni yaşadıqları yerdən didərgin salıb.

Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 103-cü (Soyqırımı - hər hansı milli, etnik, irqi və ya dini qrupu, bir qrup kimi bütövlükdə və ya qismən məhv etmək məqsədilə qrup üzvlərini öldürmə, qrup üzvlərinin sağlamlığına ağır zərər vurma və ya onların əqli qabiliyyətinə ciddi zərər vurma) və 107-ci (Əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə-əhali qanuni yerləşdiyi yerlərdən başqa ölkəyə qovma və ya digər məcburi hərəkətlə didərgin salma) maddələri ilə ittiham elan olunub, barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

❑ **Xalidə GƏRAY,**
Foto müəllifidir
“Yeni Məsəvat”

Başlıbel qətləmini Almaniyada anıldı

Alman dilində məlumatın toplandığı buklet paylanılıb

“Başlıbelin İnkişafına Dəstək” İctimai Birliyi Başlıbel qətləminin 30 illiyi ərazisində Almaniyada tədbir keçirib.

İctimai Birlikdən “Yeni Məsəvat”a verilən xəbərdə deyilir ki, tədbir Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə yardımı ilə icra olunan “Başlıbel faciəsinin 30-cu ildönümü ilə bağlı Avropada anım tədbirinin keçirilməsi” layihəsi çərçivəsində reallaşdırılıb.

Tədbirdə Almaniya ictimaiyyət nümayəndələri, universitet tələbələri iştirak ediblər.

Almaniyanın Bochum şəhərində keçirilən tədbirdə çıxış edən “UNICEF Bochum”-un və “Humanitas Bochum” Mədəniyyət və İdman Mərkəzinin rəhbəri Diter Emmerich Dağlıq Qarabağda törədilən müharibə cinayətləri ilə bağlı ilk dəfədir bu cür müfəssəl məlumat aldığını bildirib.

D.Emmerich mövzu ilə bağlı təklif aldığı zaman müvafiq dəstəyi verməkdən məmnun olduğunu qeyd edib: “Bu gün qapalı bir salonda Kəlbəcər rayonunun Başlı-

bel kəndində törədilən hadisə ilə bağlı danışırıq. Qarşıdakı illərdə açıq zonalarda Başlıbel faciəsinin qurbanı olan insan taleləri ilə bağlı sənədlər təşkil edilə bilər”.

Daha sonra çıxış edən “Başlıbelin İnkişafına Dəstək” İctimai Birliyinin sədri, layihə rəhbəri Vüqar Həşimov layihə ilə bağlı iştirakçılara məlumat verib.

V.Həşimov layihənin Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşki-

latlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə icra olunduğunu bildirib: “Layihənin məqsədi Ermənistanın Kəlbəcər rayonunun Başlıbel kəndində törətdiyi qətləmlə bağlı həqiqətlərin Avropa ictimaiyyətinə çatdırılmasıdır. Belə ki, 1993-cü ilin 18 aprelində Kəlbəcər rayonunun işğalı zamanı doğma torpaqlarını tərk etməyən 62 nəfər Başlıbel sakininin (əlavə olaraq Başlıbelə pənah gətir-

ən 4 nəfər Laçın rayon sakinini və mühasirəyə düşən 9 nəfər əsgər) gülləbaran edilib, sağ qalanlar girov götürülüb. Qətlə yetirilən şəxslərin bir çoxu eyni ailənin üzvləri olublar”.

Daha sonra tədbirdə çıxış edən layihənin eksperti Xalid Kazimov qeyd edib ki, 1993-cü ildə Başlıbeldə insanlıq əleyhinə müharibə cinayəti törədilib: “Erməni silahlı birləşmələri öz evlərini tərk etmək istəmə-

yən yaşlı, qadın və uşaqları qətlə yetirib. Başlıbeldə qətlə yetirilənlər arasında 12 yaşlı uşaq da, 102 yaşlı ahıl, 1 qrup əlilliyi olan şəxs də var. Bu insanların qətlinin yeganə səbəbi isə azərbaycanlı olmalarıdır. Qətlə yetirilənlərdən 4 nəfəri bir ailənin, 2 nəfəri bir ailənin üzvü olub. Başlıbel qətləmini zamanı öldürülən 13 nəfərin məzarı bugünkü tapılıb.

Kənd ərazisində bütün yaşayış evləri, infrastruktur obyektləri, tarixi və mədəni abidələr dağıdılıb, yandırılıb və məhv edilib. Bu gün artıq Başlıbel kəndi işğaldan azad edilib. Mülki infrastruktur vurulan zərəri bəlkə də bərpa etmək olacaq. Amma qırılan insan talelərini, yaşanan insanlıq faciələrini kompensasiya etmək mümkün-

süzdür. Bu müharibə cinayətlərinin qarşısının alınmasına dünya zamanında səs-siz qalmasa, bəlkə də Başlıbeldən sonra Ukraynada, İsraildə bu gün yaşananlara şahidlik etməzdik”.

Tədbirdə daha sonra iştirakçıları maraqlandıran suallara cavab verilib.

Qeyd edək ki, səfər çərçivəsində tədbir iştirakçılarına Başlıbel qətləmini ilə bağlı alman dilində məlumatın toplandığı buklet və Başlıbeldə törədilən müharibə cinayətləri ilə bağlı ingilis dilində hesabat da paylanılıb. Həmçinin Almaniyanın Bochum Rur Universitetinin qarşısına gedilərək Başlıbel qətləmini ilə bağlı alman dilində məlumatın toplandığı buklet paylanılıb.

❑ **Ətibər SEYİDAĞA,**
“Yeni Məsəvat”

Ermənilər bu vaxtadək evlərinə qayıtmasa... - Bakının şərtləri...

1990-cı ilə qədər Qarabağda yaşamış ermənilərin geri qayıtmasından söhbət gedə bilər

Xankəndidə 50-60 nəfər erməni qalıb, onlar da gedəcək. Gedənlər də geri qayıtmayacaq. Bu sözləri Bakıpost.az-a millət vəkili, Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı deyib. Onun sözlərinə görə, antiterror əməliyyatından sonra Xankəndini tərk edən ermənilərin böyük əksəriyyəti yerli vətəndaş olmayıb: "Onların çoxu Suriyadan, Ermənistandan köçürülənlər idi. Bundan əlavə, orada vaxtilə yaşamış ermənilərin də ora gəlməsi mümkün deyil. Çünki onların çoxu cinayət edib. Əli cinayətə bulaşmış. Onlar qanun qarşısında cavab verməkdən qorxduqları üçün Xankəndinə qayıtmayacaqlar".

Təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayıl da bu mövzuda geniş məqalə yazıb. "Onların geri dönməsi bizim üçün heç bir təhlükə yaratmır. Düşmən çalışacaq ki, geri qayıtmamaqla özlərini "etnik təmizləməyə məruz qalan əzabkeş toplum" kimi dünyaya sınısın və hansısa dividend qazansın. Məsələn, geri dönməyən erməni hansısa kompensasiya tələbi ilə dünya məhkəməsinə müraciət etsin. Azərbaycan bu məsələdə beynəlxalq hüququn tələblərinə əsaslanmalı və Qarabağ iqtisadi zonasını tərk etmiş ermənilərin geri dönməsi üçün konkret vaxt müəyyən etməlidir. Vaxt maksimum altı aydan çox olmamalıdır. Bu müddət ərzində yalnız valideynləri və özləri Qarabağda anadan olub yaşayanlar geri qayıdıb Azərbaycanda yaşamaqları haqqında və malik olduqları qanuni əmlakları üzərində qərar verə bilərlər. Gəlmədikləri halda Azərbaycan dövləti həmin əmlakı milliləşdirəcəyini bildirməli, bu barədə BMT və digər müvafiq orqanlara, təşkilatlara, beynəlxalq məhkəmə instansiyalarına qərarını çatdırmalıdır. Verilən müddət bitdikdən sonra edilən müraciətlər qəbul olunmayacaq! Əks halda, illərlə ermənilərin kompensasiya davaları ilə üzləşə bilərik", - deyir məqalədə bildirir.

Milli Məclisin komitə sədri Zəhid Oruc bildirib ki, Azərbaycan xalqının ermənilərlə reintegrasiyaya, birgəyaşayışa hazır olduğunu Azərbaycanın dövlət başçısı dəfələrlə bəyan edib. Bunun üçün şərtlər bəllidir - ermənilər

Azərbaycan Konstitusiyasını tanımalıdırlar: "Həzrət realıqda 10 noyabr bəyannaməsində Xankəndi və digər ərazilərə məcburi köçkünlərin qayıtması müddəası var. Ermənilər bu müddəadan bəhrələnməyə bilərlər, lakin müəyyən şərtlər altında. Hesab edirəm ki, siyasi institutlarımız, dövlət orqanları gedən şəxslərin statusunu təxliyə olunmuş insanlar kimi dəyərləndirə, daha doğrudur. Bu, həm hüquqi cəhətdən sərəfdir, həm də Azərbaycanın mövqeyini daha düzgün təqdim etməyə imkan verir, o cümlədən xarici təhdid və təzyiqlərdən qorunmaq üçün ən uyğun zirehdir. Digər tərəfdən, ermənilərlə münasibətə zəmin yaradır. 100 il öncə ermənilər Türkiyəni məlum səbəblərdən tərk etdikdə aqressivləşdilər, 5 nəşildir ki, patoloji düşmənçiliyi davam etdirirlər. Azərbaycanca isə nifrətlə getməyiblər. Onların mütləq əksəriyyəti yerli hakimiyyət qüvvələrinə, Ermənistanın hakimiyyət orqanlarına nifrət edirlər. Hətta Paşinyan da açıqlama verdi ki, Qarabağda yaşayan mülki ermənilərə ziyan dəyməyib. Qarabağı tərk edən ermənilər qərbi azərbaycanlılar, qarabağlı məcburi köçkünlər kimi faciəli köç yaşamayıblar. İndiki halda onların üzərindən müxtəlif kampaniyalar aparan və bizə qarşı çevirməyə çalışan insanlara görə müxtəlif süni səhnələr düzəldə bilərlər. Ona görə də Azərbaycanın bu məsələdə hüquqi mövqeyi dəqiq, aydın və hərtərəfli ol-

malıdır".

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov isə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ermənilər Qarabağdan özləri köçdülər, Azərbaycanın bütün çağırışlarına baxmayaraq ermənilər Ermənistanı getməyi özləri üçün məqbul saydılar. Onların məqsədi kütləvi köçürüldükləri təbliğatı dünyada aparıb Azərbaycanı hədəfə gətirməkdir: "Ermənilər köçməklə Azərbaycana qarşı ilk gündəcə təxribat planlaşdırmışdılar. Ermənistan hakimiyyəti ermənilərə təlimat vermişdi ki, kütləvi şəkillə Qarabağı tərk etsinlər. Bununla Ermənistan Azərbaycanı etnik təmizləmə həyata keçirən dövlət kimi hədəfə çıxarmaq istəyirdi. Ermənilərin bu şəkildə məhz Ermənistanın təlimatı ilə çıxması hiylə idi. Könüllü şəkildə köçmüş ermənilərə mülkləri ilə bağlı sənədlər veriblər və həmin sənədlər vasitəsilə növbəti günlərdə Azərbaycandan məhkəmələrə şikayətlər göndərməyə hazırlanırlar. Avropa Məhkəməsinə ermənilərin kütləvi müraciətlər ünvanlaşdırılmasına çalışırlar. Bu məsələ Azərbaycan dövlətinin diqqətindədir və Azərbaycan dövləti hansı addımlar atılmalıdır, hansı addımlar planlaşdırılmalıdır bilir. Bizim bununla bağlı hədəf və planlarımız var. Bu istiqamətdə işlər həyata keçiriləcək. Dövlət bütün lazımi addımları atır və atacaq. Azərbaycan vətəndaşlığını qəbul edən ermənilərin geri qayıtmasına konkret vaxt

qoyulması nəzərdən keçirilə bilər. Yeni bu məsələ dövlətin nəzarətindədir. Amma burada söhbət bundan gedir ki, Ermənistanın özünün çox çirkin məqsədləri var və həmin məqsədləri həyata keçirməyə çalışacaq. Biz isə əlimizdə olan sənədlərə əsasən addımlarımızı atacağıq".

AMİP sədri Arzuxan Əlizadə isə bildirdi ki, Qarabağı könüllü tərk etməmiş ermənilərin çox az bir qisminin geri dönməyə biləcəyi istisna edilmir. Amma böyük əksəriyyət qayıtmayacaq. Eyni zamanda geri qayıtmayan ermənilərin Azərbaycana qarşı təzminat davası açacaqları da bəllidir: "Təəssüflər olsun ki, ermənilər bir çox məsələlərdə haqsız olduqları halda daha tez addım atırlar. İstər beynəlxalq məhkəmələrə müraciət etmək baxımından, istər beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə öz yalanlarını çatdırmaq baxımından bir çox məsələlərdə bizi üstələyirlər. Buna yol verməmək üçün təbii ki, qarşılıq olaraq addımlar atmalıyıq və bu addımlar çox sürətli olmalıdır. Birincisi, 1988-1990-cı ilə qədər Azərbaycan vətəndaşı olmuş Qarabağda yaşamış ermənilərin geri qayıtmalarından söhbət gedə bilər. 1990-cı ildən sonrakı dövrdə Qarabağda hansısa ölkələrdən gəlib məskunlaşmış ermənilərin geri qayıtmasından söhbət gedə bilməz. Həmin ermənilərin hüquqi davası əsassızdır və onların mülk, əmlak davası

TDT ölkələri media sahəsində əməkdaşlıq edəcək

MİA-nın icraçı direktoru çıxışında türkdilli ölkələrə dair məlumatların beynəlxalq auditoriyaya operativ və düzgün formada çatdırılması üçün həmrəyliyə ehtiyac olduğunu qeyd edib

Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilovun rəhbərliyi ilə Azərbaycan nümayəndə heyəti Qırğızistanın paytaxtı Bişkek şəhərində keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının media və informasiya üzrə məsul nazirlərinin və yüksək vəzifəli rəsmilərinin 5-ci toplantısında iştirak edib.

Agentlikdən "Yeni Müsavat"a bildirilib ki, toplantıda çıxış edən Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayilov bildirib ki, müştərək tariximiz, mənəvi dəyərlərimiz sağlam bünövrə üzərində dayanmış əməkdaşlığımızın inkişafına, cəmiyyətlərimizin maariflənməsi və qarşılıqlı etimadın artırılmasına ciddi stimül verməkdir.

Azərbaycan mediasının beynəlxalq informasiya məkanına inteqrasiyasının dünyamızı reallıqları fonunda daha böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini diqqətə çatdıran Əhməd İsmayilov "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında media sahəsində strateji əməkdaşlıq haqqında" Anlaşma Memorandumunun, Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi ilə Özbəkistan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası yanında İnformasiya və Kütləvi Kommunikasiyalar Agentliyi, həmçinin Qazaxıstan Respublikası İnformasiya və İctimai İnkişaf Nazirliyi arasında imzalanmış anlaşma memorandumlarının müstəsna rolunu qeyd edərək vurğulayıb ki, media məkanında milli maraqların birgə təşviqi və qorunmasına yönəlmiş ikitərəfli əməkdaşlıq mexanizmlərinin formalaşdırılması, təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi, o cümlədən media sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin yaradılması əsas məqsədlərimizdənndir.

İcraçı direktor çıxışında türkdilli ölkələrə dair məlumatların beynəlxalq auditoriyaya operativ və düzgün formada çatdırılması üçün Türk Dünyasının jurnalistləri arasında həmrəyliyə ehtiyac olduğunu qeyd edib, dövlətlərimizin yerləşdiyi coğrafiyanın həqiqətlərinin işıqlandırılması və obyektiv informasiya təminatının həyata keçirilməsi üçün peşəkarlığın və sayıqlığın artırılmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

açmaq məsələləri hüquqi baxımdan ciddi şübhə altına alınmalıdır. Çünki onlar Azərbaycan ərazisində qanunsuz olaraq məskunlaşmış və qanunsuz olaraq mülklərə sahibləniblər. Əslində həmin ermənilər Azərbaycan qanunvericiliyinə görə cinayətə yol veriblər.

Təkcə elə Xankəndidə 1990-cı ilə qədər 14400 nəfər azərbaycanlı yaşayıb. Bu, rəsmi sənədlərdə əksini tapır. Həmin azərbaycanlıları separatçı ermənilər zorla çıxarıblar və əmlaklarını zəbt ediblər. Xankəndidə olan mənzillərin bir çoxu işğal dövründə ermənilərin mülkiyyətinə saxta yollarla keçirilib. Azərbaycan bu məsələ ilə bağlı invertarlaşma aparmalıdır, qarşılıqlı iddialar qaldırılmalıdır. Eyni zamanda da Xankəndidən

kənar yaşayış yerlərində on minlərlə azərbaycanlının əmlakları ermənilər tərəfindən dağıdılıb, zəbt edilib. Bunlarla bağlı da Azərbaycan təzminat davası açmalıdır.

Ermənilərə kefləri istəyən vaxtda qayıtmaq imkanı yaratmaq olmaz. Ermənilərə konkret vaxt qoyulmalıdır ki, həmin vaxta qədər geri qayıtsınlar. Rəsmiləşdirilməlidir ki, yalnız 1990-cı ilə qədər Qarabağda yaşamış ermənilərin geri qayıtmasından söhbət gedə bilər. O da həmin şəxslər Azərbaycan pasportunu qəbul etdikləri halda mümkün ola bilər. Bu məsələlər beynəlxalq hüquq və Azərbaycan qanunvericiliyi əsasında tənzimləyə bilər".

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Fransa işğalçı Ermənistan qalib gəlib torpaqlarını azad etməyi Azərbaycana heç cür bağışlamaq istəmir. Parisin birbaşa təzyiqi, canfəşanlılığı ilə Avropa İttifaqı siyasi strukturlarında Azərbaycana qarşı böhtan, qərəz dolu qətnamələr qəbul olunur. Öz ərazisindəki terrorçu qruplara qarşı hərbi əməliyyat keçirən Bakının addımı erməni havadarı Fransanı yerindən oynadıb. Hər vəchlə ölkəmizə qarşı ədalətsizlik dolu hərəketləri çoxaltmağa, bütün Avropanı üzərimizə gətirməyə çalışırlar. Eyni zamanda Ermənistan silah-sursat tədarük etməyə hazırlaşır.

Fransa parlamentində Azərbaycanla dostluq qrupu fəaliyyətini dayandırır. Buna cavab olaraq Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupu da fəaliyyətini dayandırdığını elan edib. İşçi qrupu Fransa Milli Assambleyasında Fransa-Azərbaycan dostluq qrupunun fəaliyyətinin və işçi qrupu ilə əlaqələrinin dayandırılması qərarından sonra Fransa tərəfindən müvafiq addımlar atılanaqədər öz fəaliyyətini və Fransa-Azərbaycan dostluq qrupu ilə əlaqələrini müvəqqəti olaraq dayandırdığını açıqlayıb.

Fransa prezidenti Emmanuel Makron Azərbaycana qarşı sanksiyaların effektiv olmayacağını, Bakı ilə işləməyin lazım olduğunu bildirəndə, parlament üzvlərindən sanksiya çağırışları dayanmır. Fransa Azərbaycana qarşı iqtisadi sanksiya tətbiq edərsə, bu, ölkəmiz üçün hansı itkilərə səbəb ola bilər?

Azərbaycanın Fransa ilə qarşılıqlı ticarət dövriyyəsi 2022-ci ilin yekununda 273 milyon 834,22 min dollar olub. Bunun 50,9 milyon dolları Fransanın idxalının, 222,8 milyon dolları Azərbaycanın idxalının payına düşüb. 2021-ci ildə qarşılıqlı dövriyyə 245 milyon 463 min dollar təşkil etmişdi.

2023-cü ilin 9 ayında

Fransa ilə 482 milyon 254,64 min dollarlıq alver etmişik. Bunun 127,925 milyon dolları Fransanın, 354 milyon 329.31 min dolları Azərbaycanın idxalıdır. Ötən ilin eyni dövründə 218 milyon 874,85 min dollarlıq qarşılıqlı ticarət qeydə alınmışdı. Bunun 48 milyon 691 min dolları Fransanın, 170 milyon 182 min dolları Azərbaycanın idxalı idi. Beləliklə, ötən ildən Azərbaycana qarşı sanksiya tələblərinin səsləndirilməsinə baxmayaraq, Fransanın ölkəmizlə ticarətinin həcmi 2,2 dəfə artıb. Bu dövrdə Fransanın idxalı 2,6 dəfə, Azərbaycanın idxalı isə 2 dəfədən çox artıb.

Fransanın Azərbaycanın idxalındakı artım əsasən neft hesabınadır. Belə ki, ötən ilin 9 ayında bu ölkəyə 43 milyon 447 min dollar dəyərinə 46 min 300 ton bitumlu süxurlardan alınmış xam neft və xam neft məhsulları satmışıqsa, bu ilin 9 ayında bu göstərici 118 milyon 639 min dollar dəyərlə 199 min tona çatıb. Artım dəyər ifadəsində 2,7 dəfədən çox, həcm ifadəsində isə 4,3 dəfədən çoxdur.

2020-ci ildəki Vətən müharibəsindən sonra Fransada parlament və ictimai çevrələrdən Azərbaycanın neft alışıının dayandırılmasına dair çoxsaylı tələblər səsləndirilir. Son 3 aylıq ticarətə baxdıqda Fransanın Azərbaycandan neft və neft məhsulları alışıını tamamilə dayandırdığını görmək

Fransaya nə satırıq və nə alırıq-sanksiya olarsa...

Paris 3 aydır Azərbaycandan neft alışıını tam dayandırır

olar. Belə ki, rəsmi statistika bu ilin iyun ayından bəri Fransaya satılan neft həcmində hər hansı dəyişiklik yoxdur. Bu isə o deməkdir ki, Fransanın Azərbaycana qarşı sanksiyasında ən mühüm bənd olan neft amili hər hansı təsərə malik deyil: Parisin alışları dayandırması fonunda Azərbaycan öz neftini satmaqda hər hansı çətinlik yaşamır.

Azərbaycanın Fransadan idxalı isə əvvəlki qaydada davam edir: ayda orta hesabla 30-35 milyon dollarlıq məhsul idxal olunur. Azərbaycanın Fransadan idxalının mühüm hissəsini insulın tərkibli və digər dərman preparatları, ətir və kosmetik vasitələr, tərkibində aktiv komponent kimi qiymətli metallar və ya onun birləşmələri olan katalizatorlar, tərkibində digər bitumlu minerallardan və onların duzlarından alınmış tiopenləşmiş yağlar, bitumlu süxurlardan əldə edilmiş yağların tiopenləşdirilmiş sulfoturşuları və onların duzları, kənd təsərrüfatı texnikası, rabitə avadanlıqları və sair təşkil edir.

Aydın məsələdir ki, indiki halda sanksiyanın tətbiqi Fransanın özünə, öz biznesinə zərərdir. Çünki ticarətin əsasında Azərbaycanın bu ölkədən idxalı dayanır. Və bu gün Fransadan alınan malların digər ölkələrdən tədarükünü yoluna qoymaq elə böyük vaxt, hər hansı əlavə resurs tələb etmir.

Yada salaq ki, hələ ötən ilin noyabrında Milli Məclis Fransa Senatının erməni-pərəst qətnaməsini, bir sıra digər məsələləri, xüsusilə Fransanın davamlı anti-Azərbaycan fəaliyyətini nəzərə alaraq, hökumətə bir sıra tədbirlər görülməsi ilə bağlı çağırış etmişdi. Artıq Azərbaycanın müvafiq dövlət qurumları hərəketə keçib. Belə ki, oktyabrın 17-də Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi açıqlama ilə çıxış edərək, Fransada fəaliyyət göstərən və təsdiqdən keçməyən

qida obyektlərindən yüksək riskli qida məhsullarının idxalına məhdudiyyət qoyulacağını bəyan edib.

Bununla əlaqədar, 2023-cü il 1 noyabr tarixindən etibarən təsdiq üçün müraciət etməyən Fransa müəssisələrindən ölkəmizə yüksək riskli qida məhsullarının gətirilməsinə məhdudiyyət tətbiq olunacaq.

Fransanın sanksiya qərarı Azərbaycanın da analoji addım atmasını şərtləndirə bilər. Bu isə fransızların fəxri olan enerji nəhəngi "TotalEnergies" üçün problem yaradacaq. Belə ki, bu ilin iyul ayında "TotalEnergies" şirkəti Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti ilə (SOCAR) birlikdə böyük "Abşeron" qaz-kondensat yatağının işlənməsinin ilk mərhələsi çərçivəsində qaz hasilatına başladığını açıqlayıb. Birinci mərhələdə yataqdan gündəlik 4 milyon kubmetr qaz, 12 min barrel kondensat istehsal olunacaq. Qaz daxili bazarda satılsa da, kondensat xaricə ixrac olunacaq.

Doğrudur, Fransa şirkəti "Abşeron"da qanun statusu olan müqavilə əsasında işləyir. Lakin "TotalEnergies" layihə üzrə öhdəliklərinə heç vaxt nəzərdə tutulan müddətdə əməl etməyib. Bu baxımdan, Azərbaycanın Fransa şirkətinin layihədəki işini əngəlləmək üçün əlində kifayət qədər rıçaqlar var.

Bundan əlavə, Azərbaycan iqtisadiyyatının kifayət qədər gəlirli sahələrində Fransanın 60-a yaxın şirkəti çalışır. Onların arasında "Alstom", "Thales", "Schneider-Electric", "Suez", "Technip", "Total", "Lafarge-Holcim" kimi tanınmış, öz lobbi qrupları olan, Fransa siyasətinə təsir edə biləcək şirkətlər də var.

Fransa şirkətləri Azərbaycanda böyük həcmli gəlirlər əldə edirlər. Neft-qaz sektorundan kənardə də bu gəlirlər yüz milyonlarla dolları əhatə edir. Məsələn, Fransanın "Alstom Transportation S.A." şirkəti ilə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC

arasında 12 may 2014-cü il tarixdə müqavilə imzalanıb. Həmin müqavilənin tərkib hissəsi kimi "Alstom" şirkəti ADY üçün 10 ədəd Prima M4 (AZ4A) sərnəşin lokomotivi istehsal etməli idi. İlk lokomotiv 2017-ci ildə ADY-yə təqdim olunub. 2018-ci ildə 1, 2019-cu ildə isə qalan 8 lokomotiv Azərbaycana gətirilib. Onların ümumi dəyəri 54 milyon 460,33 min dollar təşkil edib.

Fransanın İnkişaf Agentliyi AFD Azərbaycana kredit ayırıb, ondan gəlir əldə edir. AFD "Azərbaycan 2030: gələcəyə baxış konsepsiyası"na dəstək olaraq, iqlim dəyişikliyi, şəhərlərin dayanıqlı inkişafı, regional inkişaf və su ehtiyatlarının idarə edilməsi

mövzuları ətrafında çoxillik proqramı çərçivəsində 2015-ci ildən bəri Azərbaycanda müxtəlif layihələrə 276 milyon avro ayırıb.

Asiya İnkişaf Bankı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində AFD 2018-ci ildən Sumqayıt-Yalama dəmir yolu xəttinin yenilənməsinə dəstək verir. İşlər yüklərin və sərnəşinlərin sürətli və təhlükəsiz daşınmasını təmin etmək məqsədilə 166,5 km ikixətli dəmir yolu xəttinin yenilənməsi nəzərdə tutur. Bu layihənin maliyyələşməsinə AFD 175 milyon dollar ayırıb. Aydın məsələdir ki, bu vəsaitləri heç biri faizsiz verilmir, Fransa tərəfinin gəliri olmasaydı, Azərbaycana kredit ayırmaq ağılına belə gəlməzdi.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

"Nar"dan yeni abunəçilər üçün xüsusi endirim: FULL 6 yarı qiymətə!

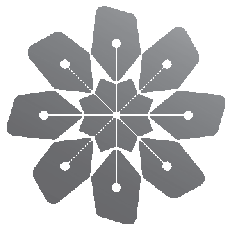
İndi yeni abunəçilər "Nar"-ın ən çox seçilən tariflərindən biri olan FULL 6-nı yarı qiymətə əldə edə bilərlər. Tarifə 1 illik abunə olmaq istəyənlər sadəcə 6 ayın abunə haqqını ödəməklə 50% güzəşt əldə edəcəklər.

Həmçinin 3 və 6 aylıq abunə olmaq istəyənlər də endirimdən istifadə edib nəzərdə tutulan xərclərinə müvafiq olaraq 30% və 40% qənaət edəcəklər.

Xüsusi endirimli FULL 6 tarifi abunəçilərə 120 dəqiqə danışmaq, 600 MB internet və əlavə olaraq sosial şəbəkələrdə yazışmaq üçün 1GB internet trafiki təklif edir. Tarifə qoşulmaq üçün "Nar"-ın satış və xidmət mərkəzlərində yeni nömrə əldə etmək kifayətdir.

Endirimli FULL 6 tarifi çərçivəsində təqdim olunan bonusların qalığı da digər bütün FULL tariflərində olduğu kimi yanmır və növbəti aylara keçir. FULL 6 haqqında daha ətraflı: nar.az/full-6/ <https://www.nar.az/full-6/>

"Nar" hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərməkdədir. "Nar" son 4 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriönlülük strategiyasına sadiq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Elmi-kütləvi, mədəni-maarif,
təhsil proqramlarının hazırlanması**

Son vaxtlar televiziya ekranlarında yayımlanan verilişlərlə bağlı narazılıqlar yenidən artıb. Xüsusən də ailə-məişət, tərbiyə məsələləri ilə bağlı qeyri-etik söhbətlərin yenidən efirlərə “ayaq” açdığını müşahidə edirik.

Məsələn, son olaraq müğənni Nüşabə Musayeva ilə bağlı ATV-də “Bizimləsən” verilişində yayımlanan süjeti göstərmək olar. Adıçəkilən verilişdə müğənni doğma xalası haqqında şok açıqlamalar verib, canlı efir zamanı atasının anasına xalası ilə xəyanət etdiyini söyləyib. Verilişin növbəti buraxılışında isə Nüşabə Musayeva xalası ilə üz-üzə gələrkən, xalası deyilənlərin tamamilə yalan olduğunu bildirib, canlı efirdə Nüşabəni ögey atası ilə birgə gördüyünü iddia edib.

Yayılan açıqlamalar, efirdə səslənən fikirlər cəmiyyətdə narazılıqla qarşılanıb, tənqid olunub. Qeyd edilir ki, indiki vəziyyətdə, hansı ki, ərəzi bütövlüyümüzün bərpa olunduğu, bayrağımızın Xankəndinə sancıldığı, ölkəmizə qarşı informasiya müharibəsi gətirdiyi bir vaxtda bu cür biabırçı verilişlərin yayımlanması yolverilməzdir.

Mütəxəssislər indi daha çox mədəni-maarif, təhsil proqramlarının inkişaf etdirilməsinə, hətta yenilərinin hazırlanmasına çox böyük ehtiyac olduğunu bildirir. Həmçinin qeyd edilir ki, televiziyalarda kitabın, kitabxananın, elmin, mədəniyyətin təbliğinə xüsusi yer ayrılmalı, şou xarakterli proqramların əvəzinə kütləvi xarakter daşıyan maarifçilik əhəmiyyətli proqramlar təqdim

olunmalıdır. 44 günlük Vətən müharibəsi, Zəfərimiz, Xankəndi qələbəsidən sonra mütləmədi olaraq elmi-kütləvi, mədəni-maarif proqramları hazırlanmalıdır.

Qeyd olunduğu kimi, döyüş meydanında qalib gəldiyimiz kimi, informasiya müharibəsində də qalib olmalıyıq. Bunun üçün cəmiyyətimiz daha da təkmilləşməli, dünya görüşü artmalı, savadlanmalı, hərtərəfli informasiya ilə təmin olunmalıdır.

Mövzu ilə bağlı teletənqidçi, professor Qulu Məhərrəmli “Yeni Müsavat”a danışdı: “Televiziya proqramlarımızın tam şaçı rəyindən asılı olmayaraq zaman-zaman böyük axına yaxınlaşır, amma tezliklə oradan uzaqlaşır. Xüsusən də özəl televiziya kanallarımızda şou proqramları bizim ovqatımızı tamamilə korlayır. Bəs niyə belə olur? Televiziya dəfələrlə bunu onunla izah edir ki, onlar reklam üçün çalışırlar, sponsor axtarışındadırlar, maliyyə problemləri var və sairə. Amma bütün verilişləri bu siyasətin üzərində qurmaq olmaz. Əlbəttə, aydındır ki, hər bir televiziya reklam bazarına çıxır, reklamdan pay götürmək, sponsor tapmaq, sponsorlu proqramların sayını artırmaq istəyir və bunun anlamaq olar. Amma bu, kontentin, məzmunun, ve-

rililişlərin formasının, onların formalarının bu həddə gəlib çıxmasına əsas verə bilməz. Yeni istər məzmunun çatdırılması, istər aktual mövzuların ortaya çıxarılması, istərsə də dövlət olunan qonaqlar, ekspertlərlə bağlı ciddi problemlər var. Bu da ondan qaynaqlanır ki, burada birinci məqsəd daha çox reklam cəlb etmək, reklamçılara işləməkdir, ikincisi isə peşəkarlıq xeyli geridə qalır.

Efir etikasının pozulması, ekran mədəniyyətinin aşağı salınması, nitq mədəniyyəti normalının pozulması və sairə, bunlar bu gün bizim televiziya-

ların ənənəvi nöqsanıdır. Bunlar aradan qaldırmaq üçün hansısa kampaniya gedir, onlar da müəyyən dərəcədə geri çəkiliblər, amma ortada boşluq yaranan kimim yenə bu tip proqramlar dövrüyyəyə çıxarılır. Xüsusən də ailə-məişət mövzularının gündəmə gətirilməsi, xarakterik olmayan problemlərin tirajlanması, ayrı-ayrı faktları götürüb, onları ümumi nöqsan etmək cəhdləri və sairə, bütün bunlar efirlərin səviyyəsinin aşağı olmasına, ən əsası tamaşaçı zövqünün korlanmasına gətirib çıxarır. Bu gün efirlərdə nə qədər bayağı, düşük forma-

lar seçilir, yalançı situasiyalar yaradılır, ailə-məişət zəminində süni, saxta obrazlar ortaya çıxarılır və Azərbaycan ailəsi, insanı, xüsusən də qadını haqqında çox yanlış təsəvvür yaradırlar. Halbuki indi cəmiyyətimizin daha çox maariflənməsinə, informasiya ilə təmin olunmasına böyük ehtiyac var”.

Media eksperti Yadigar Məmmədli isə qeyd edib: “Bu məsələ yeni deyil. Hər zaman bayağı, ucuz şou verilişlərinin əleyhinə olmuşuq, həmin verilişlərin cəmiyyəti geri apardığını qeyd edib, onu tənqid etmişik.

Məlum olduğu kimi, medianın xüsusi missiyası maariflənmə ilə bağlıdır, amma indi efirlər bu maarifləndirməyə xidmət etmir. Lakin bilirik ki, media həm də biznes strukturdur, ona görə də bəzən qeyd olunan ucuz şou verilişlər çox sayda reklam gətirir. Yeni bu cür verilişlərə baxış sayı çox olduğu üçün reytingi yüksək olur. Bu da xüsusən də özəl telekanallarda ümumi bir fikir formalaşır ki, bu verilişlər qazanc gətirir, üstəlik də cəmiyyətin sifarişidir. Amma mən bu cür düşünmürəm.

Doğrudur, bizim efirlərdə yayımlanan bu şou verilişlər xarici ölkələrin telekanallarında yayımlanan layihələrdir. Lakin çox təəssüf ki, artıq bizdə bu verilişlər üçün variantlarından çox uzaqlaşırıq. Hətta Avropada, Amerikada şou verilişlərinin bir həddi var, bütün lazımi məsələlər gözlənilir, izləyicilərin rəğbətini qazanmaq üçün hər şeyə gedilmir. Amma təəssüf ki, ölkəmizdə buna əməl olunmur.

Hesab edirəm ki, aidiyyət qurumları bunlara qarşı tədbir görməlidir. Doğrudur, bəzən görürük ki, efirlərdə səslənən bu və digər qeyri-etik ifadələrə, süjetlərə görə Audiovizual Şura hansısa telekanalları cəzalandırır, amma düşünürəm ki, bu, yetərli deyil”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Suqovuşan anbarı Qarabağın iqtisadiyyatı üçün nələr deməkdir?

Ekspert: “Yenidən nəzarətimizə keçmiş su mənbələrimiz düzgün idarə edilməli, işğal dövründə vurulan ziyan aradan qaldırılmalıdır”

Vətən müharibəsindən ötən müddət ərzində azad olunmuş ərazilərdə müasir yaşayış, istehsal və xidmət infrastrukturunun qurulması, iqtisadi fəaliyyətin, o cümlədən nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin bərpası istiqamətində genişmiqyaslı işlər görüldü və bu, hazırda da davam etdirilir.

Qarabağ və ətraf rayonların işğaldan azad olunmasından qısa müddət ötməsinə baxmayaraq, bu tarixi torpaqlarımızın dirçəldilməsi prosesi sürətlə davam etdirilir, quruculuq, təmir-bərpa layihələri yüksək səviyyədə həyata keçirilir. Belə yaşayış sahələrindən biri də Suqovuşan qəsəbəsidir. Məlumdur ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 15-də Tərtər rayonunda Suqovuşan su anbarının təmir-bərpadan sonra istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak edib.

Artıq Suqovuşan su anbarı

istifadəyə verilib. Bu anbarın istifadəyə verilməsi ilə ölkədə yaşayan su probleminin həll olunacağı gözlənilir. Maraqlıdır, Suqovuşan su anbarının istifadəyə verilməsinin suvarma,

su təminatının həllində hansı töhfələri olacaq?

“Yaşıl Dünya” Ekoloji Maarifləndirmə İctimai Birliyinin sədri Elman Cəfəri “Bakı-Xəbər”ə açıqlamasında

qeyd etdi ki, Suqovuşan su anbarı yerləşən bölgə 1993-cü ildən ermənilərin işğalı altındadır. Ərazi 44 günlük müharibədə, konkret desək, 3 oktyabr 2020-ci ildə işğaldan azad olu-

nub: “Bugünlərdə Qarabağ iqtisadi rayonuna səfər edən prezident İlham Əliyev təmir-bərpadan sonra istifadəyə verilmiş Suqovuşan su anbarının açılışında iştirak edib.

Tərtər rayonu ərazisində yerləşən Suqovuşan su anbarı kənd təsərrüfatı torpaqlarını su ilə təmin etmək məqsədilə 1976-cı ildə istismara verilib. Məlumat üçün bildirim ki, su anbarının tutumu 5.86 milyon kubmetrdir.

Suqovuşan su anbarı kənd təsərrüfatı baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. Tərtərçay və Turağaycay çaylarından daxil olan sular su anbarın tənzimlənmək su kanallarına verilir.

Su anbarı işğaldan öncə Tərtər, Goranboy, Bərdə, Ağdam, Ağcabədi, Yevlax rayonlarının su təminatında mühüm rol oynayırdı. 28 illik işğal dövründə sözügedən rayonların əkin sahələrinin suvarılmasında ciddi çətinliklər yaranmışdı. Susuzluq əkinə yararlı torpaqların şoranlaşmasına, meşə sahələrinin keçəlləşməsinə və məhvəyə səbəb olurdu. Qarabağ iqtisadi rayonunda apanılan son antiterror əməliyyatından öncə mütəxəssislər bildirdi ki, bölgədə yerləşən və 47 ildir istismar olunan su anbarlarında əsaslı təmir-bərpa işlərinə ehtiyac var. Son əməliyyatlardan sonra Sərsəng su an-

barı da Azərbaycanın dövlət qurumlarının nəzarətinə keçib”.

E.Cəfəri hesab edir ki, Suqovuşan, Xaçınçay və Sərsəng su anbarlarının Azərbaycanın nəzarətinə keçməsi olduqca böyük uğurdur. Çünki Azərbaycanın içməli su ehtiyatları azdır. Əsas içməli su qaynağımız olan Kür, Araz və Samur transsərhəd çaylardır. Bu çaylar ölkəmizə daxil olana qədər ciddi şəkildə çirkəllənməyə məruz qalır: “Məlumdur ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda axan çaylarımız Ermənistanın dağ-mədən sənayesinin tullantıları ilə çirkəlləndirilir. Sənaye tullantıları ilə çirkəlləndirilmiş çaylar əkin sahələrinə də ziyan vurur, məhsuldarlığa ciddi çəkildə təsir edir. Müzəffər Ordumuzun rəşadəti sayəsində yenidən nəzarətimizə keçmiş su mənbələrimizi düzgün idarə etməli, işğal dövründə vurulan ziyan aradan qaldırılmalıdır. Nəzarətimizə keçmiş Sərsəng su anbarında da əsaslı təmir-bərpa işlərinə ehtiyac var. Çünki su anbarının hidrotexniki qurğuları 47 ildir yenilənmir. Bu, olduqca riskli bir vəziyyət yaradır. Yəqin ki, aidiyyət qurumları qısa zamanda Sərsəng su anbarında da vəziyyəti öyrənəcək və təmir-bərpa işlərinə başlayacaq”.

❑ **“Yeni Müsavat”**

MUSAVAT

Son səhifə

N 187 (8323) 18 oktyabr 2023

Saat 6-dan sonra bunları etmək lazımdır

Artıq çəki yığmağın səbəblərindən biri də axşam yeməkdir. Buna görə də mütəxəssislər saat 6-dan sonra ağır yeməklərdən uzaq durmağı məsləhət görürlər. Bəzilərinin isə aclığa dözümlü olmur. Məhz bu halda kalorisi az olan orzaqlara müraciət etmək məsləhətdir.

Saat 6-dan sonra yeyə biləcəyiniz və kalorisi az olan menyunu təqdim edirik: Yarım yaşıl almanı, yarı bananı xırda doğrayın. Tavaya bitki yağı töküüb, doğranmış meyvəni içinə əlavə edin. Üstünə darçın, vanil, qara istiot töküüb, qızardın. Bu, qoxunu iyiləmək sizi tox tutacaq. İstəsəniz onun az bir hissəsini yeyə bilərsiniz.

Pəhriz zamanı həftədə bir dəfə şirniyyat yemək olar. Amma qətiyyənlər ağ çörəkdən istifadə etməyin.

Həftədə iki dəfə içərisinə yaşıl alma, vanilin və darçın yağı damcıladılmış su ilə isti vanna qəbul edin. O, piy qatlarına təsir edərək, onları parçalayır.

İnsanla heyvan arasında qeyri-adi döyüş

Sosial şəbəkələrdə gündəm olan bir video qeyri-adiliyi ilə diqqət çəkib. Videogörüntülərdə bir şəxsin itini suda boğmaq istəyən kenquru ilə yumruq davasına çıxması əks olunub. İzlənmə rekordu qıran bu görüntülərdə kişi itini xilas etmək üçün kenquru ilə əlbəyaxa döyüşməyə başlayıb.

Rusiyada həkimlər xəstənin qulağından diri tarakan çıxardılar

Rusiyanın Moskva vilayətində həkimlər 40 yaşlı qadının qulağından diri tarakan çıxarıblar. Həşəratın öz aktivliyi və törpənişləri ilə qadına nə qədər müddətdir əziyyət verdiyi məlum deyil. Lakin xoşbəxtlikdən hər şey yaxşı başa çatıb. Xəstənin qulaq pərdəsi və qulaq kanalı zədələnməyib və o, artıq qulağında "bıqlı sakin" olmadan evə buraxılıb. "Mikrocərrahi qulaq məşası vasitəsilə həşərat çıxarıldı", - deyər xəstəxanadan bildirilib.

İngiltərəli qadın saçını boyadı, görmə qabiliyyətini itirdi

İngiltərə sakini, 49 yaşlı Şafran Vil saçlarını boyadıqdan sonra bir neçə günlük görmə qabiliyyətini itirib. Qadın yüzlərlə dəfə istifadə etdiyi boyaya qarşı allergiyaya görə kor olub. Qeyd olunur ki, Vil həmişə eyni boyadan istifadə edib. Sonuncu prosedurdan sonra qadının səhhətində problemlər yaranıb - onun üzü və gözləri şişib. Daha sonra tibb işçiləri ona allergiyasının olduğu barədə məlumat veriblər, daha sonra derisinə dərman məlhəmi çəkiblər və antihistamin preparatla müalicə kursu təyin ediblər. "10 gün ərzində başım ağrıyır-

Bu qidalar stressə səbəb olur

Gün ərzində yediyimiz bəzi qidalar xoşbəxtlik hormonu verərək, bəziləri isə stressə səbəb olur. Düzgün və sağlam qidalanma ruh sağlamlığımız üçün də önəmlidir. Dietoloqlar psixologiyamıza mənfi təsir edən, stressə səbəb olan qidaları açıqlayıb:

Şəkərli və ağ unlu qidalar

Glisemik indeksi yüksək olan bütün qidalar bu qrupda yer alır. Bu qidalar qan şəkərini yüksəldib və ya azalda bilər. Bunun nəticəsində də bədən stressə girir.

Şirniyyatlar

Ləzzətinə görə yediyiniz şirniyyatlar xoşbəxt hiss etməyinizə səbəb olsa da, bu qidalar stressi artırır. Buna misal olaraq, şərbətli şirniyyatlar, ağ çörək, ağ undan hazırlanan məmulatlar, tortlar buna misaldır.

Süd

Süd və süd məhsulları bir sıra problemlərə yol açır.

Buna intolerans adı verilib. Əgər süd məhsulları yediyiniz zaman bağırsaq problemləri, ishal, şişkinlik, mədə yanmaları yaranırsa, bu hal süd intoleransı deməkdir.

Qəhvə

3 stəkandan artıq qəhvə içmək orqanizm üçün zərərli. Ona görə qəhvə də stressə səbəb olan qidalar sırasındadır.

Protein

Bəzi məşhur diet proqramlarında xüsusilə protein tərkibli qidalanmağa üstünlük verilir. Artıq miqdarda proteinlə qidalanmaq bədənə stressə salır.

dı, şişkinliyin keçməsi üçün təxmini bu qədər vaxt keçməli olub. Səhər yeməyində nə yediyimi belə bilmirdim, çünki sadəcə onu görə bilmirdim", - deyər britaniyalı qadın bildirib.

Bu insanlar qoz ləpəsi yeməməlidir - SƏBƏB

Bəzi zamanlarda qoz ləpəsi yemək mədə ağrısı və ya ishal kimi bəzi gözəlməz əlamətlərə səbəb ola bilər. Fındıq zülal, vitamin və minerallarla zəngin və sağlam qidadır. Ancaq onların istehlakı müəyyən kateqoriyalı insanlar üçün zərərli ola bilər.

Mütəxəssislər bildirir ki, liflə zəngin olan qoz-fındıq ləpəsi bəzi mədə-bağırsaq xəstəliyi olan insanlara pis təsir edə bilər. Çünki tərkibindəki yüksək lif həzm problemləri yaradır. Nəzərə almaq lazımdır ki, qoz-fındıq ləpəsi bəzi hallarda mədə-bağırsaq sağlamlığına müsbət təsir göstərsə də, problemləri daha da pisləşdirə bilər. Xüsusilə qoz-fındıq ləpəsi yedikdən sonra qəbizlik, şişkinlik, qaz, qusma, ishal və ya mədə ağrısı kimi mənfi əlamətlərlə qarşılaşdığınız halda həkimə müraciət etməyiniz tövsiyə olunur.

Mütəxəssisin fikrincə, qoz ləpəsi normal miqdarda yeyildikdə, uzun müddət toxluq hissi yaratdığından arıqlamağa kömək edir. Bununla belə, məhsulun həddindən artıq istehlakı, əksinə, çox yüksək kalorili olduğu üçün artıq çəki artımına səbəb ola bilər. Ona görə də pəhriz saxlayan insanlar onları yeməməlidir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Asqırmağın qarşısını almaq boyunda damarın zədələnməsinə səbəb ola bilər.
- * Donuzlar heç vaxt başlarını yuxarı qaldıra bilmir.
- * Dünya əhalisinin demək olar ki, 50 faizi telefondan istifadə etmir.
- * 1 saat qulaqlıqdan istifadə qulaqdakı mikrobların sayını 700 faiz artırır.
- * Barmaq izləri kimi hər insanın özünəməxsus dil izi də var.
- * Betxoven son əsərini kar halda bəstələyib.
- * Eyfel qülləsinin hazırlanmasında 6400 ton ağırlığında 18.100 ədəd dəmir parçasından istifadə edilib.
- * İnsan orqanizmindəki bütün damarların uzunluğu 15 min km-dir.
- * Bir futbolçu topa hər dəfə başı ilə vuranda, beyində min hüceyrə ölür.
- * İnsanın başında orta hesabla 30.000-100.000 ədəd saç var. Hər gün onlardan 100-ü tökülür.
- * Amerikalıların 60 faizi ölkələrini xəritədə tapa bilmir.
- * Dünyadakı kişilərin 10, qadınların isə 8 faizi solaxaydır.
- * Qədim Çində valideynlərin ad günündə verilən ən yaxşı hədiyyə tabut hesab olunurdu.
- * Günəş sistemində daxil olan bütün planetləri bir tək Yupiterin içinə sığdırmaq mümkündür.
- * Britaniya kraliçasının imperiya tacında düz 1783 brillat qaş düzülüb. Onların arasında ən məşhuru 309 karatlıq "Afrika ulduzu"dur.
- * Heç bir kağız vərəqini yeddi dəfədən artıq bərabər qatlamaq mümkün deyil.

Türkiyədə ac ayı balaları ilə şəhər mərkəzinə endi

Ac ayı balaları ilə birlikdə Türkiyənin Karabük şəhərinin mərkəzinə enib. Yerli sakinlər müşahidə etdikləri hadisənin görüntülərini çəkərək sosial şəbəkələrdə paylaşılıblar. Ayılara görə nəqliyyatın hərəkətində çətinlik yaranıb.

Xroniki yuxusuzluq orqanizmə belə təsir edir

Kolumbiya Universitetinin alimləri müəyyən ediblər ki, xroniki yuxu çatışmazlığı damarların iltihabına səbəb ola bilər.

Araşdırmanın nəticələri "Nature" jurnalında dərc olunub.

Bir çox insan tövsiyə olunan yeddi-səkkiz saat əvəzinə beş-altı saat yatır. Tədqiqatçılar müəyyən ediblər ki, hətta cüzi yuxu çatışmazlığı da damar sağlamlığına mənfi təsir göstərə bilər. Yuxu çatışmazlığı beş və ya altı həftə davam edərsə, endotel hüceyrələri (qan damarlarının divarları) oksidləşdirici maddələrlə dolur. Kifayət qədər dincəlməyən hüceyrələr bu prosesi dayandırmaq üçün antioksidant reaksiyaları işə sala bilmirlər.

Endotel iltihablı olduğu üçün ürək-damar xəstəlikləri riski artır. Bunlara hipertoniya, insult və kardioskleroz aiddir.

Tədqiqatçılar öz fərziyyələrini təsdiqləmək üçün minlərlə qadının iştirakı ilə eksperiment aparıblar. Təcrübənin birinci mərhələsində iştirakçılar adi iş rejiminə uyğun olaraq yatmağa gediblər. İkinci mərhələdə tədqiq edilənlər həmişəkindən saat yarım gec yuxuya gediblər. Hər bir iştirakçının yuxusu treker-qolbaq vasitəsilə izlənilib.

Məlum olub ki, yuxusuzluq əslində hüceyrə zədələnməsinə gətirib çıxaran oksidləşdirici stressə səbəb olur. Alimlər tədqiq edilən şəxslərin qanında oksidləşməni dayandırmağa kömək edən DCUN1D3 endotel zülalının ekspresiyasının azaldığını müəyyən ediblər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2749

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500